

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Hospodářská fakulta

Studijní program: 6208 - Ekonomika a management

Studijní obor: Podniková ekonomika

Návrh opatření pro rozvoj lidských zdrojů v Libereckém kraji

Proposal of disposal for development of human resources in Liberec region

DP – PE – KPE – 200618

PAVLA PIVOKONSKÁ

Vedoucí práce: Ing. Magdalena Hlínová, Ph.D., Katedra podnikové ekonomiky

Konzultant: Ing. Helena Žuková, Katedra podnikové ekonomiky

Počet stran: 85

Počet příloh: 7

Datum odevzdání: 12. 5. 2006

PROHLÁŠENÍ

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 - školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci dne 12. 5. 2006

.....

PODĚKOVÁNÍ

Touto cestou bych chtěla poděkovat mé vedoucí práce Ing. Magdaleně Hlínové, Ph.D. z Katedry podnikové ekonomiky a konzultantce Ing. Heleně Žukové z Katedry podnikové ekonomiky za odborné vedení mé diplomové práce, cenné rady a poznatky.

Ráda bych poděkovala i mé mamce, Pavle Pivokonské, za psychickou a finanční podporu po celou dobu mého studia na vysoké škole.

RESUMÉ

Diplomová práce na téma „Návrh opatření pro rozvoj lidských zdrojů v Libereckém kraji“ se zabývá analýzou hospodářsky slabých oblastí Libereckého kraje se zaměřením na problematiku lidských zdrojů. V první části práce je popsána charakteristika Libereckého kraje a jeho čtyř okresů a stručně vymezena problematika lidských zdrojů z teoretického hlediska. V druhé části práce je zpracována analýza Libereckého kraje, která je rozdělena do sedmi tématických podkapitol - obyvatelstvo, práce a trh práce, školství a vzdělávání, zdravotnictví, sociální zabezpečení, kulturní a památková péče, sport a tělovýchova, bydlení a bytový fond. Poslední část je zaměřena na vybrané slabé stránky za některé oblasti lidských zdrojů. Obsahuje několik opatření k odstranění těchto slabých míst a současně jejich možné způsoby financování.

RÉSUMÉ

A diploma thesis "Proposal of disposal for development of human resources in Liberec region" deals by analyses of economically weak sectors in Liberec region with focus on human resources dilemma. In the first part of the work is described characteristic of Liberec region and its four counties and briefly determined the dilemma of human resources by theoretical view. In the second part of work is processed an analysis of Liberec region, which is divided into seven thematic sections - population, labor and labor market, educational system and education, health service, social security, culture and care of historical monuments, sport and physical training, housing and housing resources. Last part is focused on chosen weak sites of some sectors of human resources. It contains some disposal for elimination of these weak sites and at the same time its possible way of financing.

KLÍČOVÁ SLOVA

SWOT analýza

Lidské zdroje

Hospodářsky slabé oblasti

Liberecký kraj

Obyvatelstvo

THE KEY WORDS

SWOT analyses

human resources

economically weak sectors

Liberec region

population

OBSAH

SEZNAM OBRÁZKŮ	10
SEZNAM TABULEK	11
SEZNAM SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	12
1. ÚVOD.....	15
2. CHARAKTERISTIKA LIBERECKÉHO KRAJE	16
2.1 Charakteristika okresu Česká Lípa	21
2.2 Charakteristika okresu Jablonec nad Nisou	22
2.3 Charakteristika okresu Liberec.....	23
2.4 Charakteristika okresu Semily.....	24
3. LIDSKÉ ZDROJE	25
3.1 Regionální řízení rozvoje lidských zdrojů	25
3.2 Financování rozvoje lidských zdrojů.....	26
4. SWOT ANALÝZA VYBRANÉ HOSPODÁŘSKY SLABÉ OBLASTI SE ZAMĚŘENÍM NA OBLAST ROZVOJE LIDSKÝCH ZDROJŮ.....	27
4.1 Obyvatelstvo.....	27
4.1.1 Vysvětlení pojmů.....	28
4.1.2 Obyvatelstvo Libereckého kraje.....	28
4.1.3 SWOT analýza obyvatelstva Libereckého kraje	33
4.2 Práce a trh práce	34
4.2.1 Vysvětlení pojmů.....	34
4.2.2 Práce a trh práce v Libereckém kraji.....	35
4.2.3 SWOT práce a trhu práce	43
4.3 Školství a vzdělávání	45
4.3.1 Vzdělávací soustava v ČR	45
4.3.2 Školství a vzdělávání v Libereckém kraji.....	47

4.3.3 SWOT analýza školství a vzdělávání.....	52
4.4 Zdravotnictví	53
4.4.1 Zdravotnictví v Libereckém kraji	53
4.4.2 SWOT analýza zdravotnictví	57
4.5 Sociální zabezpečení.....	58
4.5.1 Sociální zabezpečení v Libereckém kraji	59
4.5.2 SWOT analýza sociálního zabezpečení.....	62
4.6 Kulturní a památková péče	62
4.6.1 Kulturní a památková péče v Libereckém kraji	63
4.6.2 SWOT analýza kulturní a památkové péče.....	64
4.7 Sport a tělovýchova	65
4.7.1 Sport a tělovýchova v Libereckém kraji.....	65
4.7.2 SWOT analýza sportu a tělovýchovy	66
4.8 Bydlení a bytový fond.....	67
4.8.1 Vysvětlení pojmů.....	68
4.8.2. Bydlení a bytový fond v Libereckém kraji	68
4.8.3 SWOT analýza bydlení a bytového fondu	73
 5. NÁVRH OPATŘENÍ K ODSTRANĚNÍ VYBRANÝCH SLABÝCH STRÁNEK	
V OBLASTI LIDSKÝCH ZDROJŮ A MOŽNOSTI JEJICH FINANCOVÁNÍ	74
5.1 Obyvatelstvo.....	74
5.2 Práce a trh práce	77
5.3 Bydlení a bytový fond.....	79
 6. ZÁVĚR.....	81
 SEZNAM LITERATURY	82
SEZNAM PŘÍLOH.....	85

SEZNAM OBRÁZKŮ

- Obr. 1: Reforma územní veřejné správy
- Obr. 2: Okres Česká Lípa
- Obr. 3: Okres Jablonec nad Nisou
- Obr. 4: Okres Liberec
- Obr. 5: Okres Semily
- Obr. 6: Vývoj kojenecké a novorozenecké úmrtnosti v Libereckém kraji
- Obr. 7: Příčiny úmrtí v Libereckém kraji
- Obr. 8: Struktura zaměstnanosti podle hlavních sektorů
- Obr. 9: Průměrné hrubé měsíční mzdy podle krajů v roce 2004
- Obr. 10: Registrovaná míra nezaměstnanosti
- Obr. 11: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa
- Obr. 12: Podíl obyvatelstva s dokončeným vysokoškolským vzděláním z celkového počtu obyvatel nad 15 let (%)
- Obr. 13: Průměrná měsíční mzda zaměstnanců v resortu zdravotnictví podle území v roce 2004
- Obr. 14: Věková struktura lékařů v roce 2003
- Obr. 15: Počet zahájených bytů na 1 000 obyvatel
- Obr. 16: Počet rozestavěných bytů na 1 000 obyvatel
- Obr. 17: Počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel

SEZNAM TABULEK

Tab. 1:	Údaje o obyvatelích Libereckého kraje k 31. 12. 2004
Tab. 2:	Ekonomická aktivita obyvatel Libereckého kraje
Tab. 3:	Průměrné mzdy podle okresů
Tab. 4 :	Nezaměstnanost k 31. 12.
Tab. 5:	Míra registrované nezaměstnanosti k 31. 12. (%)
Tab. 6:	Mateřské a základní školy v Libereckém kraji
Tab. 7:	Střední školy v Libereckém kraji
Tab. 8:	Vysoké a vyšší odborné školy v Libereckém kraji
Tab. 9:	Kapacita nemocnic
Tab. 10:	Zdravotnická zařízení v Libereckém kraji k 31. 12. 2004
Tab. 11:	Zařízení sociální péče
Tab. 12:	Vybrané ukazatele sociálního zabezpečení
Tab. 13:	Dávky státní sociální podpory
Tab. 14:	Vybavení okresů Libereckého kraje vybranými druhy zařízení k 31. 12. 2004
Tab. 15:	Vybraná sportovní zařízení v okresech Libereckého kraje k 31. 12. 2004
Tab. 16:	Bytová výstavba v Libereckém kraji

SEZNAM SYMBOLŮ A ZKRATEK

§	paragraf
%	procento
‰	promile
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
atp.	a tak podobně
Č.	Česká
č.	číslo
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
dor.	dorost
dosp.	dospělí
DP	diplomová práce
EU	Evropská Unie
F. X.	František Xaver
HKK	Královéhradecký kraj
Ing.	inženýr
Jabl. n. N.	Jablonec nad Nisou
JHC	Jihočeský kraj
JHM	Jihomoravský kraj
Jiz. h.	Jizerské hory
Kč	koruna česká
km	kilometr
km ²	kilometr čtverečný
Kozák.	Kozákov
KPE	katedra podnikové ekonomiky
Krkon.	Krkonoše
KVK	Karlovarský kraj
LBK	Liberecký kraj

LK	Liberecký kraj
LZ	lidské zdroje
m	metr
m. n. m.	metr nad mořem
m ²	metr čtverečný
mil.	milion
Mohel.	Mohelka
MOS	městská a obecní statistika
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSK	Moravskoslezský kraj
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
n. N.	nad Nisou
např.	například
NH	národní hospodářství
obr.	obrázek
OKEČ	odvětvová klasifikace ekonomických činností
OLK	Olomoucký kraj
p. Ralsk.	pod Ralskem
p. Smrk.	pod Smrkem
PAK	Pardubický kraj
PE	podniková ekonomika
pečov.	pečovatelská
Ph.D.	doktor
PHA	hlavní město Praha
PLK	Plzeňský kraj
Podj.	Podještědí
Popel.	Popelka
pozn.	poznámka
resp.	respektive
RLZ	rozvoj lidských zdrojů
Sb.	sbírky
SŠ	střední škola

STC	Středočeský kraj
SWOT	Strength, Weaknesses, Opportunities, Threats (silné stránky, slabé stránky, příležitosti, hrozby)
tab.	tabulka
TBC	tuberkulóza
tis.	tisíc
tj.	to je
Trosk.	Trosky
TUL	Technická univerzita v Liberci
tzn.	to znamená
tzv.	tak zvaný
ULK	Ústecký kraj
ÚZIS ČR	Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky
VOŠ	vyšší odborná škola
VYS	Vysočina
www	world wide web (světově rozšířená síť)
ZLK	Zlínský kraj
ZPBD	zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu
ZŠ	základní škola

1. ÚVOD

Lidské zdroje jsou nesporně největším současným bohatstvím, proto je třeba jim věnovat péči a vytvářet podněty pro jejich rozvoj, který je postaven především na kvalitě, iniciativě a podnikavosti lidského kapitálu. V České republice se péče o lidské zdroje bohužel ještě nestala takovou prioritou jako v jiných vyspělých zemích. Tyto nedostatky se mohou negativně promítnout v nejbližším období v celkových možnostech hospodářského rozvoje státu. Proto je nutné se na tuto problematiku více zaměřit.

Diplomová práce na téma „Návrh opatření pro rozvoj lidských zdrojů v Libereckém kraji“ je zaměřena na analýzu lidských zdrojů v Libereckém kraji. Cílem této práce je pomocí SWOT analýzy odhalit slabá místa ve vybraných oblastech lidských zdrojů a navrhnout možná opatření, která by vedla k jejich zlepšení. Pro tato opatření budou navrženy možné způsoby financování, jejichž prostřednictvím by mohlo dojít k naplnění požadovaných cílů a umožnit Libereckému kraji dynamičtější vývoj.

První část práce se zabývá charakteristikou Libereckého kraje a jeho jednotlivými okresy. Teoretická část je věnována lidským zdrojům, je zde zmíněna problematika financování a regionálního řízení LZ. Praktická část je zaměřena na odhalení slabých míst ve vybraných oblastech lidských zdrojů, které značným způsobem oslabují hospodářskou činnost Libereckého kraje a je zde řešena otázka, jak efektivně odstranit tyto nežádoucí slabé stránky a jaké jsou možné způsoby jejich financování.

2. CHARAKTERISTIKA LIBERECKÉHO KRAJE

Liberecký kraj je tvořen okresy Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec a Semily.

Kraj se rozprostírá na severu České republiky. Území zahrnuje sever České kotliny, Jizerské hory, západní Krkonoše s Krkonošským podhůřím a východní část Lužických hor. Svým severním okrajem tvoří v délce 20 km státní hranici se Spolkovou republikou Německo, na kterou navazuje 130 km

Obr. 1: Reforma územní veřejné správy

Zdroj: Statistická ročenka Libereckého kraje 2005

dlouhá hranice s Polskem. Východní část kraje sousedí s Královéhradeckým krajem, na jihu přiléhá ke Středočeskému kraji a na západě ke kraji Ústeckému.

Liberecký kraj tvoří jen 4,0 % území celé České republiky. S výjimkou hlavního města Prahy je kraj se svými 3 163 km² nejmenším v republice.

Celý kraj je převážně hornatý. Jeho výšková členitost odpovídá charakteristikám pahorkatiny. Nejvyšším bodem kraje je 1 435 m vysoký vrchol Kotel nedaleko Harrachova v okrese Semily, nejnižší bod 208 m. n. m. leží v okrese Liberec v místě, kde řeka Smědá opouští území České republiky. Nejznámějším vrcholem kraje je Ještěd, který je se svými 1 012 m nejvyšším vrcholem Ještědského hřebenu.

Ke konci roku 2004 měl Liberecký kraj celkem 427 563 obyvatel (4,2 % z České republiky). Průměrná hustota 135,2 obyvatel na km² mírně převyšuje republikový průměr. Nejvyšší koncentrace obyvatel je v okresech Jablonec nad Nisou (218,7 obyvatel na km²) a Liberec (170,0 obyvatel na km²). Na území kraje je 216 obcí a průměrná rozloha obce činí 14,6 km². V obcích s méně než 500 obyvateli žije 5,8 % obyvatel kraje. Podíl

městského obyvatelstva činí 77,9 %. Méně urbanizován je pouze okres Semily, kde bydlí jen 59,6 % obyvatel ve městech. Hlavním centrem kraje je téměř stotisícový Liberec. Druhým největším městem je Jablonec nad Nisou se 44 571 obyvateli.

Populační vývoj Libereckého kraje se výrazně neodchyluje od vývoje v ostatních krajích České republiky. Obyvatelstvo má proti republikovému průměru nepatrně mladší věkovou strukturu. Průměrný věk obyvatel kraje je 39,2 let, což je o 0,6 let méně než je republikový průměr. Liberecký kraj si ve srovnání s celosvětovým průměrem udržuje příznivější přirozený i migrační vývoj obyvatel. Věková skladba obyvatel je v jednotlivých oblastech kraje značně rozdílná. Zatímco na Českolipsku patří populace k nejmladším v republice, naopak na Semilsku a Turnovsku je jednou z nejstarších. Postupně dochází ke stárnutí populace v důsledku nízké úrovně porodnosti.

Liberecký kraj má převážně průmyslový charakter. Rozvinut je zde průmysl skla a bižuterie, výroba a zpracování plastů, strojírenství a odvětví zpracovatelského průmyslu s úzkou vazbou na výrobu automobilů. Tradiční textilní průmysl ztratil v důsledku útlumu v posledních letech svoje dominantní postavení. V souvislosti s novými tržními podmínkami po roce 1990 nastal značný rozvoj malého a středního podnikání zaměřený zejména na výrobu pro automobilový průmysl, stavebnictví a služby. Převážně ve 2. polovině 90. let se projevil zřejmý příliv zahraničních firem, které staví na tradicích a kvalifikované pracovní síle kraje. V posledních letech výrazně posílila pozice odvětví obchodu a dopravy. Nezanedbatelnou součástí ekonomiky kraje je cestovní ruch.

Hrubý domácí produkt na obyvatele v roce 2004 vykazoval 81,5 % průměrné úrovně hrubého domácího produktu na obyvatele České republiky a 57,8 % hrubého domácího produktu na obyvatele Evropské unie jako celku. Liberecký kraj se podílel 3,4 % na celkovém HDP České republiky. Patří mezi kraje s nižší ekonomickou úrovní.

Míra nezaměstnanosti vypočtená z podkladů úřadu práce k 31. 12. 2004 činila 9,06 % a byla tak o 1,27 procentního bodu nižší než v úhrnu republiky. V pořadí krajů dle míry nezaměstnanosti se Liberecký kraj zařadil na deváté místo.

Průměrná mzda v Libereckém kraji je dlouhodobě pod průměrem České republiky, který je však ovlivněn výrazně vyšší průměrnou mzdou v hlavním městě Praze. Ve výši průměrné mzdy se odráží i struktura průmyslu v Libereckém kraji, který zaměstnává vysoký podíl žen. Průměrná měsíční mzda v Libereckém kraji ve fyzických osobách v roce 2004 činila 16 231 Kč.

Rozvoj podnikatelských aktivit je velmi silně podmíněn dopravní dostupností. Na území Libereckého kraje činí celková délka železničních tratí 548 km. Hustota železniční sítě 0,172 km/km² přesahuje téměř o polovinu celostátní průměr. Hlavní dopravní osu tvoří rychlostní silnice z Prahy do Liberce a zajišťuje kvalitní spojení regionu s centrem státu. Z celkové délky silnic tvoří silnice druhé třídy 20,0 %, silnice třetí třídy 66,5 %.

Nárůst automobilové dopravy se nepříznivě promítá na kvalitě životního prostředí. Ta je v rámci Libereckého kraje v hodnocení podle jednotlivých složek územně diferencovaná. Hlavními zdroji znečišťování ovzduší jsou spalovací procesy. Nadále se projevuje negativní vliv tepelných elektráren sousedních zemí i tuzemských elektráren.

Vydatné zdroje povrchových vod v horských oblastech a podzemních vod zejména v Severočeské křídové tabuli vytvářejí z Libereckého kraje významnou a perspektivní zásobárnu pitné a užitkové vody celostátního významu. Téměř 60 % celkové rozlohy kraje zaujímají chráněné oblasti přirozené akumulace vod Jizerské hory, Krkonoše a Severočeská křída. Jedná se o výrazně nejvyšší zastoupení chráněné oblasti přirozené akumulace vod v rámci regionů v České republice. To představuje značné nároky na ochranu vod ve vztahu k hospodářskému rozvoji oblasti.

Území Libereckého kraje náleží z přírodovědeckého hlediska k vysoce významným regionům a vyznačuje se velkou pestrostí přírodních ekosystémů, vysokou koncentrací chráněných území a botanicky a zoologicky významných lokalit. V kraji se nalézají 5 chráněných krajinných oblastí (České středohoří, Jizerské hory, Lužické hory, Český ráj, Kokořínsko), rovněž 7 národních přírodních rezervací, 8 národních přírodních památek, 36 přírodních rezervací, 59 přírodních památek.

Školství reprezentuje stabilizovaná síť základních škol. V Libereckém kraji je silné zastoupení speciálních škol (pro žáky od 3 do 19 let postižené mentálně, tělesně, s vadami sluchu, řeči, zraku, kombinovanými vadami atd.). Od roku 1990 se zvýšil počet gymnázií a středních odborných škol, poklesl počet středních odborných učilišť. Pro Liberecký region je typické početně silné zastoupení středních uměleckých škol nadregionálního významu. Jedná se především o střední uměleckoprůmyslové školy sklářské a bižuterní.

Vysoké školství je v Libereckém kraji zastoupeno Technickou univerzitou v Liberci. Po roce 1990 vzrostl výrazně počet studentů a počet fakult. Původní dvě fakulty – strojní a textilní doplnily fakulty pedagogická, hospodářská, architektury, mechatroniky a mezioborových inženýrských studií, přičemž textilní fakulta je jedinou v České republice.

Základní zdravotnickou péči zajišťuje síť ambulantních zařízení a síť lékáren, které odpovídají počtem i strukturou potřebám území. Akutní, následná a rehabilitační péče je zabezpečena stabilizovanou sítí nemocnic (celkem 9 v kraji), dlouhodobá lůžková péče je poskytována v léčebnách pro dlouhodobě nemocné. Nejvýznamnějším zdravotnickým zařízením Libereckého kraje je Nemocnice Liberec. Zařízením nadregionální zdravotní péče je Ústav chirurgie ruky a plastické chirurgie ve Vysokém nad Jizerou.

V Libereckém kraji jsou dvě lázeňská střediska (Lázně Libverda, Lázně Kunratice), kde se léčí choroby pohybového ústrojí, srdce, krevního oběhu a revmatismus.

Sociální činnost je zaměřena z velké části na péči o staré a přestárle občany, o ty je postaráno sítí domovů důchodců, domovů – penzionů pro důchodce a domů s pečovatelskou službou, jejichž služeb využívá i řada tělesně či duševně postižených obyvatel. Pro tyto naše spoluobčany jsou nabízeny i služby mnoha ústavů sociální péče. Významné postavení z oblasti sociální péče pro mládež v Libereckém kraji zaujímá Jedličkův ústav. Soustavu sociálních zařízení dále dotváří také řada azylových zařízení a krizových center zaměřených na léčbu a prevenci závislostí.

Liberecký kraj má bohatou kulturně historickou tradici, která se odráží ve velkém množství stavebních a historických památek i kulturních zařízení. K institucím nadregionálního významu patří především Severočeské muzeum v Liberci, Oblastní galerie v Liberci a Státní vědecká knihovna v Liberci. Významnými kulturními institucemi jsou dále Divadlo F. X. Šaldy se scénou Malého divadla a Naivního divadlo v Liberci, Zoologická a Botanická zahrada v Liberci. Mezi kulturní zařízení regionálního významu patří řada muzeí a galerií v různých částech kraje. V návaznosti na tradici skla a bižuterie této oblasti se návštěvníkům nabízí např. Sklářská muzea v Novém Boru, Kamenickém Šenově a Železném Brodu, Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou. Okresní muzeum Českého ráje v Turnově vlastní sbírky z oblasti geologie, mineralogie a dokumentace zlatnictví a šperkařství, které jsou jedinečné nejen v rámci České republiky, ale i Evropy. Neméně důležitými zařízeními je 244 knihoven a jejich poboček v nižších územních celcích. Významnými kulturními stánky jsou stagiová divadla (bez vlastních souborů a tvorby).

Území Libereckého kraje je rovněž známou oblastí z hlediska cestovního ruchu. Výjimečná krajina, přírodní útvary a pozoruhodnosti, kulturně historické památky regionu se stávají cílem tuzemských i zahraničních návštěvníků. V kraji je několik specifických území (Krkonoše – západní část, Jizerské hory, Turnovsko – Český ráj, Doksy a okolí, Lužické hory, Podkrkonoší), které mají silně rozvinuté aktivity spojené s cestovním ruchem.

K historicky cenným objektům s vysokou návštěvností patří hrady a zámky (Bezděz, Zákupy, Lemberk, Frýdlant, Sychrov, Hrubý Rohovec, Valdštejn) a řada církevních objektů. Krajinu obohacují mnohé vodní plochy, z nichž nejznámější je Máchovo jezero. Pro návštěvníky kraje se nabízí kapacita přes 50 tisíc lůžek v různých kategoriích ubytovacích zařízení. Kromě toho je na území kraje vysoká koncentrace objektů individuální rekreace (chat a chalup), a to zejména v okresech Česká Lípa a Semily. Rozvoji cestovního ruchu napomáhají silniční a železniční přechody i množství přechodů pro pěší v rámci malého pohraničního styku.

Na území Libereckého kraje zasahuje Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. Ten je euroregionem tří hraničních oblastí nacházejícího se na území, kde se stýkají hranice České republiky, Spolkové republiky Německo a Polské republiky. Tento euroregion je prvním euroregionem vytvořeným na české hranici. Na české straně bylo k 31. 12. 2004 členem euroregionu 145 obcí. Celé území Euroregionu má rozlohu 12 573 km², z toho česká část zaujímá 21,5 %, polská část 42,7 % a 35,8 % část německá. Žije zde 1 674 480 obyvatel. Z toho podíl obyvatel žijících na českém území činí 26,4 %, polském 34,8 % a na německém 38,8 %. [6, 8]

2.1 Charakteristika okresu Česká Lípa

Okres Česká Lípa je jedním ze čtyř okresů Libereckého kraje a rozkládá se v jeho západní části (obr. 2). V okrese se nachází 59 obcí, z toho 11 měst. Celkově bylo k 31. 12. 2004 evidováno 106 324 obyvatel, z toho 1,9 %

Obr. 2: Okres Česká Lípa

Zdroj: Statistická ročenka Libereckého kraje 2005

tvorili cizinci. Středisky osídlení jsou především město Česká Lípa (38 776 obyvatel), dále Nový Bor (12 152 obyvatel), Mimoň (6 709 obyvatel) a Doksy (5 100 obyvatel). Ve městech žije 80,3 % obyvatel okresu. Průměrný věk obyvatel okresu v roce 2004 činil 37,6 let a byl jeden z nejnižších mezi okresy celé republiky.

Svojí rozlohou 1 137 km² je okres Česká Lípa největším z okresů Libereckého kraje a zaujímá téměř 36 % jeho výměry. Hustota osídlení 93,5 obyvatel na 1 km² je z okresů kraje nejnižší. Podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva na celkovém počtu obyvatel činil 52,7 %. Míra registrované nezaměstnanosti vypočtená z podkladů úřadu práce je poměrně vysoká, v roce 2004 dosáhla 9,56 % a byla tak druhá nejvyšší v Libereckém kraji. Průměrná hrubá měsíční mzda činila v roce 2004 v okrese 16 775 Kč a byla vyšší než průměr kraje.

Vhodné přírodní podmínky a řada kulturně historických památek jsou hlavními důvody, proč Českolipsko patří k vyhledávaným oblastem našich i zahraničních turistů.

K nejnavštěvovanějším historickým památkám patří dominanta regionu hrad Bezděz, dále zámky Lemberk, Zákupy, Houska a největší skalní hrad v Čechách – Sloup. [9]

2.2 Charakteristika okresu Jablonec nad Nisou

Okres Jablonec nad Nisou (obr. 3) je okresem příhraničním. Svou rozlohou 402 km² je nejmenším okresem v kraji, hustotou 219 obyvatel na km² se řadí mezi prvních deset v republice. V okrese se nachází 34 obcí, z toho 7 měst.

Obr. 3: Okres Jablonec nad Nisou

Zdroj: Statistická ročenka Libereckého kraje 2005

K 31. 12. 2004 žilo ve všech obcích okresu celkem 87 934 obyvatel, z toho 2,6 % cizinců. Jejich průměrný věk dosahoval 39,6 let. Středisky osídlení jsou především město Jablonec nad Nisou (44 571 obyvatel), dále Tanvald (6 917 obyvatel) a Železný Brod (6 431 obyvatel). Ve městech žije 79,4 % obyvatel okresu.

Celkem je v okrese Jablonec nad Nisou zapsáno přes 22 000 ekonomických subjektů, z toho 24 % jich spadá do oblasti obchodu, oprav motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost. Významným odvětvím v okrese je také zpracovatelský průmysl, především výroba nábytku a průmysl skla, keramiky, porcelánu a stavebních hmot.

Dlouhodobým rysem okresu je nízká nezaměstnanost, která zde dosahuje druhých nejnižších hodnot v rámci kraje. V roce 2004 činila úroveň míry registrované nezaměstnanosti 8,33 %. Průměrná hrubá měsíční mzda je pod celorepublikovým průměrem a v roce 2004 činila 15 268 Kč.

Jablonecký okres je přitažlivým pro návštěvníky svým bohatstvím přírodních krás, silnou kulturní tradicí a množstvím stavebních a uměleckých památek. [10]

2.3 Charakteristika okresu Liberec

Okres Liberec (obr. 4) je jedním z nejseverněji položených okresů v České republice. Počtem obyvatel zaujímá okres Liberec první místo v Libereckém kraji, k 31. 12. 2004 zde žilo 158 535 obyvatel, z nichž 3,1 % tvořili cizinci.

Obr. 4: Okres Liberec

Zdroj: Statistická ročenka Libereckého kraje 2005

Rozmístění obyvatel na území okresu je velmi nerovnoměrné a koncentruje se do městských sídel. Svojí rozlohou 925 km² se okres Liberec řadí na druhé místo v kraji. Hustota obyvatel okresu činí 171,4 obyvatel na km². V meziokresním srovnání je to druhá největší hustota v Libereckém kraji a šestnáctá v republice.

V okrese je 57 obcí, z toho 9 měst. Středisky osídlení jsou především město Liberec (97 400 obyvatel), dále Frýdlant (7 495 obyvatel), Hrádek nad Nisou (7 363 obyvatel), Chrástava (5 976 obyvatel), Nové Město pod Smrkem (3 922 obyvatel) a Český Dub (2 773 obyvatel). Ve městech žije 84,8 % obyvatel okresu.

Okres Liberec patří mezi okresy s tradičně rozšířenou průmyslovou výrobou. Mezi nejvýznamnější odvětví okresu patří výroba kovodělných výrobků, strojů a zařízení, výrobků pro automobilový průmysl, textilní a plastikářský průmysl. Textilní průmysl, se kterým je okres Liberec již tradičně spojován, se dostal po roce 1990 do hluboké deprese a jeho podíl na celkové výrobě, exportu i zaměstnanosti se v rámci okresu snížil. Významné postavení v okrese Liberec mají i jiná než průmyslová odvětví, např.: stavebnictví, doprava a spoje a přirozeně terciální sféra.

Ke konci roku 2004 dosahovala úroveň míry registrované nezaměstnanosti 9,58 %, což bylo o 0,75 % méně než celorepublikový průměr. Přesto byla nezaměstnanost v okrese Liberec nejvyšší ze všech okresů Libereckého kraje. Průměrná hrubá měsíční mzda v roce 2004 činila 16 871 Kč.

Okres Liberec má díky geografické poloze dobré předpoklady pro celoroční rekreaci. Na území Jizerských hor se nalézají nejvíce údolních přehrad, nejvíce rozhleden

a nejrozsáhlejší plochy rašelinišť. Oblastí velkého turistického zájmu je i oblast Českodubská se zachovalou lidovou architekturou a zámek Sychrov. [11]

2.4 Charakteristika okresu Semily

Okres Semily se rozkládá v jihovýchodní části Libereckého kraje. Rozlohou 699 km² zaujímá tento okres 22,1 % území Libereckého kraje. Patří k oblastem se střední hustotou osídlení a 107 obyvateli na 1 km² se řadí

Obr. 5: Okres Semily

Zdroj: Statistická ročenka Libereckého kraje 2005

na třetí místo v kraji. V okrese Semily se nachází 65 obcí, z toho 9 měst. K 31. 12. 2004 žilo celkem ve všech obcích okresu 74 770 obyvatel, z toho 1,9 % cizinců. Středisky osídlení jsou především města Turnov (14 447 obyvatel), Semily (8 986 obyvatel), Lomnice nad Popelkou (5 924 obyvatel) a Jilemnice (5 770 obyvatel). Ve městech žilo 69,6 % obyvatel okresu. Zajímavou skutečností okresu Semily je to, že největší počet obyvatel má město Turnov a nikoliv bývalé okresní město Semily.

V roce 2004 bylo v okrese zaregistrováno 18 448 ekonomických subjektů, mezi nimiž i nadále důležité postavení zaujímají organizace zaměřené na průmyslovou výrobu, stavebnictví, ale i zemědělství. Značný počet ekonomických subjektů poskytuje služby v oblasti cestovního ruchu a pronájmu nemovitostí.

Podíl ekonomicky aktivních obyvatel v roce 2004 činil 51,8 %. Míra registrované nezaměstnanosti vykazuje vcelku příznivou úroveň, v roce 2004 dosáhla 8,00 % a byla tak nejnižší v Libereckém kraji. Průměrná hrubá měsíční mzda v okrese Semily se pohybuje pod krajským i republikovým průměrem a v roce 2004 dosáhla 15 371 Kč.

Přírodní podmínky okresu nabízejí celoroční rekreační vyžití řadě návštěvníků. Na území se nacházejí např. Krkonoše a Český ráj. Jeho dominantou je středověký hrad Trosky. Typické pro Český ráj jsou také pískovcové skály hojně navštěvované milovníky horolezectví. Unikátem světové úrovně jsou Bozkovské jeskyně. [12]

3. LIDSKÉ ZDROJE

Lidské zdroje jsou rozhodujícím faktorem rozvoje každého územního celku. Více než kdykoliv předtím na významu získávají znalosti a přístup k nim, neboť právě tyto parametry jsou schopny výrazným způsobem předurčit budoucí hospodářský rozvoj území.

Termín *rozvoj lidských zdrojů* znamená celoživotní vzdělávání a učení orientované zejména na lepší pracovní uplatnění, zvýšení kompetencí a výkonnosti jednotlivců i týmů, a zahrnuje pod tento pojem širokou škálu aktivit, příležitostí a stimulů ve vzdělávací soustavě, v hospodářské praxi, veřejné správě i jiných sektorech. [25]

3.1 Regionální řízení rozvoje lidských zdrojů

Strategické řízení rozvoje lidských zdrojů je jednou z nejvýznamnějších součástí strategického řízení rozvoje kraje, protože silně ovlivňuje zaměstnanost v kraji, životní úroveň jeho obyvatel a konkurenční schopnost ve srovnání s jinými regiony domácími i zahraničními. Lidský kapitál každého teritoria je obecně považován za jeden z jeho nejcennějších zdrojů.

Na krajích dnes spočívá podstatná část odpovědnosti za střední školství, vzroste také úloha vyšších odborných škol a škol vysokých. Regionální aktéři rozvoje lidských zdrojů od nich budou vyžadovat, aby školy terciárního vzdělávání nejen hrály roli přirozených center vzdělanosti a celoživotního učení v regionech, ale také aby se podstatně více spojovaly s regionálními podniky i organizacemi veřejných služeb a sloužily jim jako centra pro výzkum, informace, poradenství a vzdělávání zaměstnanců i podnikatelů.

Dosavadní regionální řízení rozvoje lidských zdrojů naráží na nedotažené vymezení kompetencí a na tradiční chápání odpovědnosti za řešení otázek zaměstnanosti, vzdělávání, jež bývá výlučně řešeno pracovníky v oblasti školství, sociální podpory atp. Sociální partneři se do regionálního řízení rozvoje lidských zdrojů zapojují velice málo a stále je v tom brzdí rigidní odvětvové struktury a úzké institucionální zájmy. Regionální řízení

rozvoje lidských zdrojů za účasti všech sektorů a sociálních partnerů se začíná objevovat většinou až v krizových situacích.

Budování systému strategického řízení rozvoje lidských zdrojů musí podobně, jako je tomu v podnikové sféře, co nejvíce odpovídat reálným potřebám a možnostem kraje a zvyšovat jeho konkurenční schopnost vůči ostatním obdobným teritoriálním celkům. Přitom bude důležité realisticky vytipovat funkční okruhy:

- v nichž má kraj možnost autonomně rozhodovat a přidělovat zdroje,
- kde bude žádoucí dohoda o spolupráci dvou i více krajů,
- které kraj nemůže sám řešit a bude nutná podpora (odborná, personální, finanční apod.) z národních nebo jiných zdrojů. [25]

3.2 Financování rozvoje lidských zdrojů

Oblast financování RLZ v České republice je složitá a citlivá. Omezené zdroje jsou nesporně jednou z velkých výzev pro celý systém.

Trendem ve financování RLZ je ve vyspělých zemích vícezdrojové financování, diverzifikace finančních zdrojů a využívání alternativních přístupů k financování. V naší společnosti zatím existuje řada legislativních, administrativních a ekonomických bariér vyšší účasti soukromého sektoru (především domácností a podniků) na financování RLZ.

Rozhodující břemeno financování RLZ nese dnes veřejný sektor, především státní rozpočet. Veřejný sektor dominuje jak ve financování, tak v poskytování počátečního vzdělávání, včetně odborného, a hraje významnou roli i v oblasti dalšího vzdělávání dospělých, např. v rekvalifikaci nebo distančním studiu na veřejných školách. Přestože je vzdělávání jednou z priorit veřejných financí, není do budoucna udržitelné, aby výzvy, úkoly a rostoucí nároky na RLZ a zejména na vzdělání byly financovány v převážné míře z veřejných zdrojů. Cílem musí být posílení podílu soukromého sektoru na financování vzdělávání, resp. některých jeho složek.

Výdaje českých podniků na RLZ jsou ve srovnání s výdaji podniků ve vyspělých zemích nízké z řady důvodů. Ani ve financování škol, zejména odborných, nemají podniky významnější podíl.

Nabídka nástrojů pro financování vzdělávání je v České republice omezená. Banky sice nabízejí vysokoškolským studentům výhodné úvěry, studentská konta apod., ale rozšíření nabídky (např. pro další skupiny účastníků vzdělávání) a zvýšení podílu finančních institucí na financování investic do lidského kapitálu brání vysoké riziko spojené s těmito investicemi a s potenciálními klienty, nejistota a dlouhodobost návratnosti investic, což souvisí mimo jiné i s neurčitou kvalitou získaného vzdělání a vývojem na trhu práce. [4]

4. SWOT ANALÝZA VYBRANÉ HOSPODÁŘSKY SLABÉ OBLASTI SE ZAMĚŘENÍM NA OBLAST ROZVOJE LIDSKÝCH ZDROJŮ

Kapitola je rozdělena do sedmi tématických okruhů. Každá z podkapitol je zaměřena na jednu oblast lidských zdrojů, a to obyvatelstvo, práce a trh práce, školství a vzdělávání, zdravotnictví, sociální zabezpečení, kultura a památková péče, sport a tělovýchova, bydlení a bytový fond. Pod každou podkapitolou je zpracována SWOT analýza, která shrnuje danou oblast.

4.1 Obyvatelstvo

Od 90. let 20. století dochází k výraznému poklesu porodnosti a stárnutí obyvatel. V současnosti je míra porodnosti v ČR na svém historickém minimu, v roce 2003 připadlo na jednu ženu 1,18 dětí (příčemž záporná hodnota populace je 2,1 dítěte na ženu). Ve srovnání s evropskými zeměmi se Česká republika řadí na předposlední místo, méně dětí se rodí už jen v Ukrajině (1,17 dětí na ženu).

4.1.1 VYSVĚTLENÍ POJMŮ

Přirozený přírůstek obyvatel je rozdíl mezi počtem narozených a zemřelých osob.

Migrační saldo představuje rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých osob.

Věková struktura obyvatelstva je výchozím uspořádáním demografických dat pro jakoukoli demografickou analýzu. Věkem obyvatele se v demografické statistice rozumí dokončený věk, jehož osoba dosáhla v okamžiku zjišťování, tedy věk při posledních narozeninách.

Kojenecká úmrtnost udává počet zemřelých kojenců v daném období (dětí zemřelých do jednoho roku dokončeného věku), připadajících na 1 000 živě narozených dětí ve stejném období.

Novorozenecká úmrtnost udává počet zemřelých novorozenců v daném období (dětí zemřelých ve věku 0-27 dnů), připadajících na 1 000 živě narozených dětí ve stejném období.

Naděje dožití vyjadřuje počet roků, které pravděpodobně ještě prožije osoba právě x-letá za předpokladu, že po celou dobu jejího dalšího života se nezmění řád vymírání, zjištěný úmrtnostní tabulkou. S ohledem na vyloučení nahodilých výkyvů jsou krajské úmrtnostní tabulky zpracovány za dvouletá období.

Záchovná hodnota vyjadřuje počet dětí na jednu ženu nutný k tomu, aby se populace sama obnovovala. [8]

4.1.2 OBYVATELSTVO LIBERECKÉHO KRAJE

Populační vývoj Libereckého kraje je srovnatelný s populačním vývojem ostatních krajů České republiky. V budoucnosti lze očekávat zásadní společenské změny vyvolané

stárnutím populace, eventuálně sílící migrací obyvatel z chudých zemí. Tato skutečnost může výrazně ovlivnit udržitelný rozvoj nejen v kraji.

Tab. 1: Údaje o obyvatelích Libereckého kraje k 31. 12. 2004

Správní jednotka	Počet obyvatel	Průměrný věk obyvatel	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí
Česká Lípa	106 324	37,6	1 100	996	2 988	2 869
Jablonec nad Nisou	87 934	39,6	874	948	2 216	2 262
Liberec	158 535	39,6	1 636	1 563	3 531	3 595
Semily	74 770	40,0	702	842	1 596	1 727
Liberecký kraj	427 563	39,2	4 312	4 349	10 331	10 453

Zdroj: Vlastní zpracování, Městská a obecní statistika

Na konci roku 2004 v Libereckém kraji žilo 427 563 obyvatel (z toho ženy tvořily 51,3 %) v průměrném věku 39,2 let. Přirozený přírůstek kraje byl záporný, stejně tak i přírůstek stěhováním (migrační saldo). Jelikož tedy v roce 2004 nebyl přirozený úbytek kompenzován migračním saldem, celkový pokles činil 159 osob (-0,37 ‰).

Počet obyvatel

Z hlediska vývoje celkového počtu obyvatel můžeme očekávat jejich mírný pokles. K 31. 12. 2004 bylo v Libereckém kraji 427 563 obyvatel. V průběhu let 2001 až 2004 vzrostl počet obyvatel kraje jen nepatrně, a to o 167 lidí.

Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých správních obvodech obcí s rozšířenou působností je velmi rozdílný. Podíl obyvatel trvale žijících ve velkých městech Libereckého kraje tvořil v roce 2004 77,9 % všech obyvatel tohoto kraje. Podíl městského obyvatelstva se do roku 1991 výrazně zvyšoval, v posledním desetiletí se podíl obyvatel měst snížil, a to o 2 %. Lidé projevují poslední dobou zájem o život na venkově.

Věková struktura obyvatel

Průměrný věk obyvatel kraje zjištěný k 31. 12. 2004 byl 39,2 let (v ČR 39,8 let). I přesto, že se průměrný věk v Libereckém kraji stále zvyšuje, v rámci České republiky se obyvatelé tohoto kraje řadí mezi průměrně nejmladší občany v zemi.

Trvalým jevem posledních desetiletí je převažující počet žen nad počtem mužů. V roce 2004 představovaly ženy 51,3 % všech obyvatel.

Věková struktura obyvatel Libereckého kraje i České republiky se výrazně neliší. Stále dochází ke snižování porodnosti a stárnutí obyvatelstva.

Věkové složení obyvatel obcí je různé. Záleží především na velikosti obce a na její poloze. Největší zastoupení nejstarších věkových skupin mají malé obce do 199 obyvatel. Průměrný podíl osob v nejstarší věkové skupině u nich je 21 % a v nejmladší 15 %. Naopak nejprůzračnější věkovou strukturu mají velké obce nad 20 000 obyvatel. Do této skupiny patří města Česká Lípa a Jablonec nad Nisou a žije v nich pouze 14,7 % obyvatel starších 60 let. [9]

Natalita

Po roce 1989 nastaly velké změny v populačním chování obyvatelstva. Nejzřetelnější změnou je snížení počtu narozených dětí. Ten je od roku 1994 v Libereckém kraji nižší než počet zemřelých. Spolu s poklesem plodnosti se projevil v posledním desetiletí také trend odkládání narození prvního dítěte do vyššího věku matky.

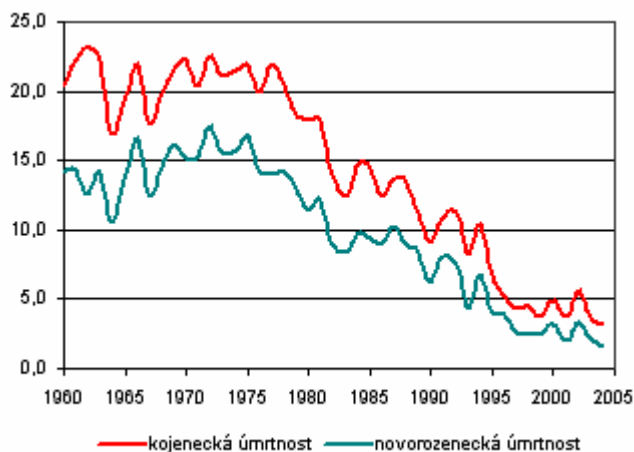
Střední délka života

Střední délka života je významný ukazatel zdravotního stavu populace ovlivněný úrovní zdravotní péče, kvalitou životního stylu včetně stravovacích zvyklostí, přiměřeností pohybového režimu a mírou psychické a ekonomické zátěže populace. Z tohoto úhlu pohledu je i významným ukazatelem pro posuzování udržitelného rozvoje kraje.

Střední délka života (naděje dožití při narození) dosahovala v letech 1999 až 2000 v Libereckém kraji u mužů průměrně 70,9 let a u žen 77,4 let. Během let 2003 a 2004 to bylo dokonce 72,4 let pro muže a 78,3 let pro ženy.

Na stále zvyšující se naději dožití má příznivý vliv snížení kojenecké a novorozenecké úmrtnosti (obr. 6), snížení úmrtnosti obyvatelstva ve středním věku a současně zlepšení péče o staré občany. Na druhou stranu díky stále snižující se úrovni úmrtnosti a prudkému poklesu plodnosti dochází ke stárnutí obyvatelstva. Důsledkem tohoto vývoje je i zvyšování průměrného věku populace Libereckého kraje a nárůst podílu zemřelých ve vyšším věku. Do roku 2004 průměrný věk všech mužů v kraji vzrostl na 37,6 let a průměrný věk žen na 40,6 let. V roce 1992 tvořil podíl zemřelých ve věku nad 70 let 57,9 % a v roce 2004 se tento podíl zvýšil až na 65,6 %.

Ukazatele naděje dožití a kojenecká úmrtnost jsou často používány jako možné charakteristiky životní úrovně daného regionu.

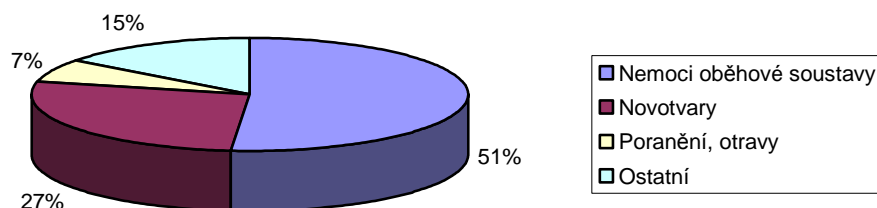
Obr. 6: Vývoj kojenecké a novorozenecké úmrtnosti v Libereckém kraji

Zdroj: Statistická ročenka Libereckého kraje 2005

Příčiny úmrtí

Dalším používaným ukazatelem životní úrovně je sledování příčin úmrtí. Mezi hlavní příčiny úmrtí patří v Libereckém kraji především nemoci oběhové soustavy a zhoubné

novotvary (obr. 7). Další sledovanou skupinu tvoří vnější příčiny – poranění a otravy. Počet úmrtí na nádorová onemocnění v kraji u obou pohlaví dlouhodobě přesahuje celostátní průměr. V roce 2001 činil tento rozdíl 4 % u žen a 3 % u mužů. V roce 2000 dokonce 15 % u žen a 6 % u mužů.

Obr. 7: Příčiny úmrtí v Libereckém kraji

Zdroj: Vlastní zpracování, Statistická ročenka Libereckého kraje 2005

Národnostní menšiny

Národnostní menšiny nemají v Libereckém kraji výrazné problémy. V současnosti zde žijí pouze tři národnostní menšiny: německá, židovská a romská.

Národnostní složení Libereckého kraje je výrazně ovlivněno dějinami 20. století a svou polohou, protože hraničí s Německou spolkovou republikou. Do roku 1945 byla převážná část obyvatelstva německého původu. V roce 2001 se k německé menšině přihlásilo 3 722 obyvatel, tj. 0,9 % populace Libereckého kraje. Většina se řadí ke starším věkovým skupinám.

Židovská menšina je soustředěna především v Liberci. Hlavní aktivity spočívají v propagaci multikulturního přístupu k životu. Nepodařilo se zjistit, kolik obyvatel se k židovské menšině hlásí.

K romské národnosti se hlásí 0,1 % obyvatelstva. Skutečný počet romské populace je však vyšší. Romská menšina se potýká s vysokou nezaměstnaností (80 % nezaměstnaných)

a dalšími sociálními a zdravotními problémy. Sociálně patologické jevy se projevují u mládeže a dětí celkově, nejen u této menšiny. Liberecký kraj si je toho vědom a snaží se tuto problematiku řešit. [8]

4.1.3 SWOT ANALÝZA OBYVATELSTVA LIBERECKÉHO KRAJE

SWOT analýza slouží jako základ pro formulaci strategických cílů a pro zaměření celé rozvojové strategie regionu. Ze silných stránek lze při definování strategie vycházet, jsou to základní stavební prvky. Naopak slabé stránky představují ty faktory, které by v rámci strategie měly být řešeny. Příležitosti pak ukazují možnosti dalšího rozvoje a hrozbám by měl daný kraj předcházet.

Silné stránky

- klesající trend celkové úmrtnosti, prodlužující se střední délka života a příznivý průměrný věk obyvatel kraje,
- relativně příznivá věková struktura obyvatelstva (ve srovnání s průměrem ČR).

Slabé stránky

- úmrtnost na nádorová onemocnění a úmrtnost na úrazy a otravy jsou v kraji vyšší než celorepublikový průměr,
- zvyšování sociálně patologických jevů u mládeže.

Příležitosti

- zvýšení sociální adaptability a mobility obyvatelstva.

Hrozby

- stárnutí obyvatel,
- snížení porodnosti.

Přestože se Liberecký kraj řadí vzhledem k průměrnému věku jeho obyvatel k nejmladším v České republice, dochází vlivem poklesu úmrtnosti a nízké porodnosti ke stárnutí kraje. Došlo k viditelnému snížení kojenecké a novorozenecké úmrtnosti, naopak zneklidňujícím

faktorem je vyšší úmrtnost na nádorová onemocnění oproti republikovému stavu. U mládeže se zvyšuje výskyt sociálně patologických jevů, což může mít v budoucnu negativní vliv na sociální vývoj společnosti.

4.2 Práce a trh práce

Práce a pracovní síla je základním a přitom specifickým faktorem produkce. Efektivní využití kapacit a vysoká úroveň zaměstnanosti jsou v současnosti ve většině evropských zemích základním ekonomickým, politickým i sociálním cílem.

4.2.1 VYSVĚTLENÍ POJMŮ

Pracovní síly zahrnují všechny osoby 15-ti leté a starší, které splňují požadavky na zařazení mezi zaměstnané a nezaměstnané.

Zaměstnaní jsou všechny osoby 15-ti leté a starší, které během referenčního týdne příslušely mezi placené zaměstnané nebo zaměstnané ve vlastním podniku. Není přitom rozhodující, zda jejich pracovní aktivita měla trvalý, dočasný, sezónní či příležitostný charakter a zda měly jen jedno nebo více souběžných zaměstnání.

Za **nezaměstnané** se považují všechny osoby 15-ti leté a starší, které ve sledovaném období souběžně splňovaly dále uvedené tři podmínky:

- nebyly zaměstnané,
- hledaly aktivně práci,
- byly připraveny k nástupu do práce, tj. během referenčního období byly k dispozici okamžitě nebo nejpozději do 14 dnů pro výkon placeného zaměstnání nebo zaměstnání ve vlastním podniku.

Míra ekonomické aktivity vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných (pracovní síly) na počtu všech osob starších 15-ti let.

Evidenční počet zaměstnanců zahrnuje osoby v pracovním poměru (hlavním i vedlejším), u družstevních podniků též v členském poměru, kde součástí členství je pracovní vztah. Do počtu zaměstnanců se nezahrnují ženy na mateřské dovolené, osoby na rodičovské dovolené, osoby vykonávající základní vojenskou službu (včetně civilní), učni, osoby pracující pro firmu na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr.

Průměrný roční evidenční počet zaměstnanců je vypočten jako aritmetický průměr z dvanácti měsíčních průměrných počtů (vypočítávají se jako součet denních stavů dělený počtem kalendářních dnů v měsíci).

Průměrná hrubá měsíční mzda představuje podíl mezd bez ostatních osobních nákladů připadající na jednoho zaměstnance evidenčního počtu za měsíc. Do mezd se zahrnují základní mzdy a platy, příplatky a doplátky ke mzdě nebo platu, prémie a odměny, náhrady mezd a platů, odměny za pracovní pohotovost a jiné složky mzdy nebo platu, které byly v daném období zaměstnancům zúčtovány k výplatě. Jedná se o hrubé mzdy, tj. před snížením o pojistné na všeobecné zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, zálohové splátky daně z příjmů fyzických osob a další zákonné nebo se zaměstnancem dohodnuté srážky.

Míra registrované nezaměstnanosti je podíl vyjádřený v procentech, kde v čitateli je počet neumístěných uchazečů o zaměstnání a ve jmenovateli disponibilní pracovní síla.
[8]

4.2.2 PRÁCE A TRH PRÁCE V LIBERECKÉM KRAJI

Průměrný evidenční počet zaměstnanců v Libereckém kraji v roce 2004 činil 109 586 osob, ve srovnání s rokem 2000 se tak snížil o 2 139 osob, tj. o 1,9 %. Ve většině okresů kraje byla situace obdobná. Ke zvýšení průměrného evidenčního počtu zaměstnanců došlo pouze na Liberecku. Průměrný evidenční počet zaměstnanců v Libereckém kraji je ve svém vývoji identický s celorepublikovým vývojem tohoto ukazatele.

Ekonomická aktivita

Pracovní síla v Libereckém kraji byla v roce 2004 tvořena 218,2 tisíci obyvateli, oproti roku 2000 byl zaznamenán mírný nárůst o 1,37 %. Počet ekonomicky aktivních obyvatel průměrně ročně rostl o 0,3 %. Podíl ekonomicky aktivních žen se během pětiletého období pohyboval okolo 52 %, podíl mužské populace byl přibližně o 17 % vyšší. Příčinami nižší míry ekonomické aktivity u žen může být mateřská dovolená nebo neochota zaměstnavatelů zaměstnávat ženy s malými dětmi nebo starší ženy před důchodem.

Míra ekonomické aktivity se během sledovaného období držela téměř na stejné úrovni. Ze všech věkových skupin byla míra tohoto ukazatele největší ve věkové kategorii 40 - 44 let, v roce 2004 dosáhla 92,1 %. Naopak nejmenší míru ekonomické aktivity zaznamenala nejstarší věková kategorie, což je způsobeno mimo jiné nižší nabídkou pracovních příležitostí na trhu práce a nezájmem zaměstnavatelů zaměstnávat lidi v důchodovém a předdůchodovém věku. Další nízká úroveň ekonomické aktivity se týkala nejmladší věkové skupiny. To svědčí o tom, že stále více mladých lidí před nástupem do zaměstnání upřednostňuje další studium.

Z hlediska vzdělání se míra ekonomické aktivity snižuje s klesajícím stupněm vzdělání. Nejvyšší míra aktivity je tedy u vysokoškoláků a u středoškolsky vzdělaných obyvatel, tato míra se pohybuje kolem 70 %. U obyvatel se základním vzděláním nebo bez vzdělání se pohybuje nad 20 %, ale stále klesá, protože populace se základním vzděláním všeobecně ubývá.

V roce 2004 bylo v národním hospodářství zaměstnáno celkem 204,3 tisíc osob, což představovalo 93,6 % všech ekonomicky aktivních obyvatel. Většina zaměstnaných osob dosáhla středoškolského vzdělání bez maturity. Během období 2000 - 2004 však došlo k přírůstku 1,7 tisíc osob s vysokoškolským vzděláním. Naopak počet osob bez vzdělání nebo pouze se základním vzděláním klesl. Porovnáme-li vzdělanostní úroveň mužů a žen, dojdeme k závěru, že u mužů v roce 2004 převažovalo střední vzdělání bez maturity, zatímco u žen střední vzdělání s maturitou.

Tab. 2: Ekonomická aktivita obyvatel Libereckého kraje

	2000	2001	2002	2003	2004
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let celkem (tis. osob)	355,8	357,3	357,1	358,5	360,1
v tom:					
ekonomicky aktivní	215,2	216,5	215,7	214,6	218,2
v tom:					
zaměstnaní v NH	201,9	203,1	205,5	201,5	204,3
nezaměstnaní	13,3	13,4	10,1	13,1	14,0
z toho ženy	6,6	7,8	6,1	8,0	7,5
ekonomicky neaktivní	140,6	140,8	141,4	143,9	141,9
Míra ekonomické aktivity celkem (%)	60,5	60,6	60,4	59,9	60,6
z toho ve věku:					
15 - 19 let	14,1	10,4	9,2	11,0	11,4
20 - 24 let	67,9	68,4	63,7	58,1	66,4
25 - 29 let	80,7	75,5	76,0	76,3	80,9
30 - 34 let	83,9	82,2	81,2	81,7	84,0
35 - 39 let	88,2	88,0	90,5	93,1	91,9
40 - 44 let	92,2	91,8	92,5	93,0	92,1
45 - 49 let	94,1	94,6	93,8	92,3	91,6
50 - 54 let	84,2	89,1	87,4	86,0	84,8
55 - 59 let	54,5	60,3	66,9	64,7	66,5
60 - 64 let	18,6	22,1	19,9	26,4	21,9
65 a více let	4,3	4,1	5,5	3,9	3,4
v tom podle vzdělání:					
základní a bez vzdělání	31,6	28,6	27,7	22,8	25,9
střední bez maturity	72,9	73,3	72,4	70,8	70,7
střední s maturitou	68,8	69,8	66,7	67,3	68,5
vysoké	74,6	78,4	77,9	76,2	76,3

Zdroj: Vlastní zpracování, Statistické ročenky Libereckého kraje 2003, 2005

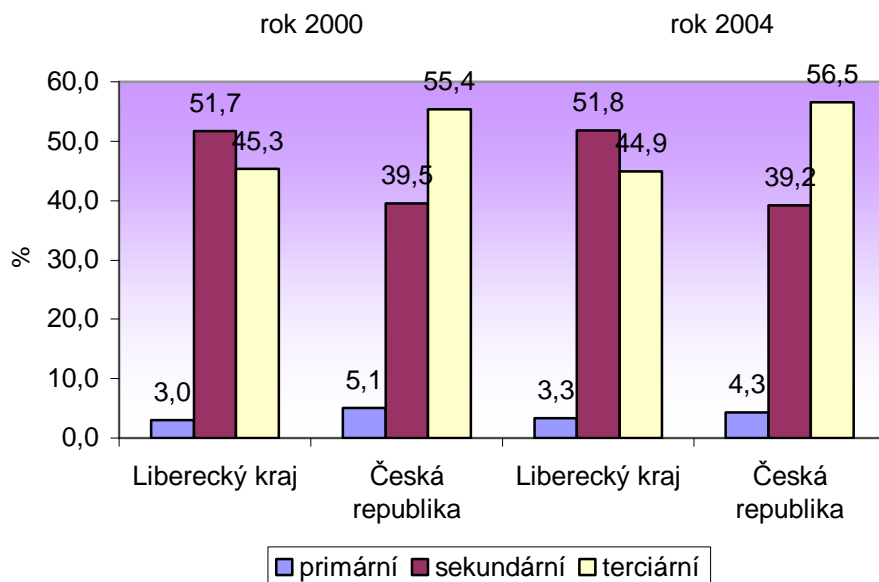
Zbýlých 6,4 % z ekonomicky aktivních obyvatel tvořili nezaměstnaní. Ze srovnání mužů a žen vyplynulo, že více nezaměstnaných bylo vždy na straně žen.

Celkový počet ekonomicky neaktivních obyvatel vzrostl v Libereckém kraji v daném období o 1,3 tisíc osob na konečných 141,9 tisíc osob. Nejvyšší zastoupení mezi

ekonomicky neaktivním obyvatelstvem mají lidé v důchodovém věku a dále mladí lidé, kteří studují.

Struktura zaměstnanosti

Struktura zaměstnanosti podle jednotlivých sektorů je odrazem vývoje a orientace ekonomiky každé země, dále také vychází např. z geografických a klimatických podmínek nebo nerostného bohatství země. V Libereckém kraji se struktura zaměstnanosti podle sektorů ve srovnání let 2000 a 2004 významněji neměnila (obr. 8). Nejvíce osob bylo zaměstnáno v sekundárním sektoru, do kterého patří např. průmysl a stavebnictví. Podíl zaměstnanců tohoto sektoru byl v obou letech téměř shodný, kolem 52 %, a převyšoval tak celorepublikový průměr. Hned za ním byl sektor terciární, který zahrnuje služby. Ve srovnání s republikovými údaji však Liberecký kraj v tomto sektoru zaostává. Podíl terciárního sektoru se pohyboval kolem 11 procentních bodů pod celorepublikovým průměrem a během sledovaných let se ještě dokonce snížil. Tradičně nejméně lidí pracovalo v primárním sektoru, který představuje oblast zemědělství. Na celkovém počtu zaměstnanců národního hospodářství se v roce 2000 podíleli 3,0 %, v roce 2004 se podíl zvýšil na 3,3 %.

Obr. 8: Struktura zaměstnanosti podle hlavních sektorů

Zdroj: Vlastní zpracování, Statistické ročenky Libereckého kraje 2003, 2005

Průměrná mzda

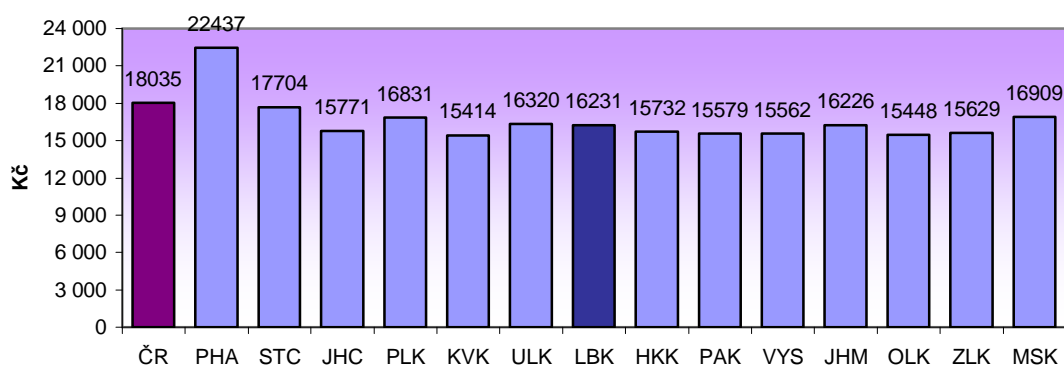
Průměrné mzdy zaměstnanců, stejně tak jako jejich průměrný evidenční počet, jsou zpracovávány v podnikatelské sféře za ekonomické subjekty s 20 a více zaměstnanci, v peněžnictví, pojišťovnictví a nepodnikatelské sféře bez ohledu na počet zaměstnanců. Územní třídění je provedeno podle sídla vykazujícího ekonomického subjektu – tak zvaná podniková metoda. Do odvětví (OKEČ) jsou údaje zařazovány podle převažující činnosti podniku. [8]

Tab. 3: Průměrné mzdy podle okresů

Správní jednotka	Průměrný evidenční počet zaměstnanců v roce 2004 (fyzické osoby)	Průměrná měsíční mzda (Kč)	
		2000	2004
Česká republika	3 198 854	13 614	18 035
Liberecký kraj	109 586	12 119	16 231
Česká Lípa	25 742	12 433	16 775
Jablonec nad Nisou	26 233	12 008	15 268
Liberec	40 536	12 312	16 871
Semily	17 075	11 399	15 371

Zdroj: Vlastní zpracování, Statistické ročenky Libereckého kraje 2003, 2005

Průměrná měsíční mzda zaměstnance v Libereckém kraji v roce 2000 činila 12 119 Kč, od té doby rostla až do roku 2004 na 16 231 Kč, v průměru se tedy jednalo o 7,6 % roční nárůst. Zaměstnanci Libereckého kraje tak v roce 2004 pobírali téměř 90 % průměrné hrubé měsíční mzdy v České republice, která činila 18 035 Kč. V jednotlivých okresech kraje se průměrné mzdy ve sledovaném období také zvyšovaly. K největšímu nárůstu mezd během sledovaného období došlo v okrese Liberec (37,0 %), následovaly okresy Česká Lípa (34,9 %) a Semily (34,8 %). Nejmenší mzdový nárůst zaznamenali zaměstnanci v okrese Jablonec nad Nisou (27,1 %). Celková úroveň mezd v Libereckém kraji byla pod úrovní České republiky a v porovnání s ostatními kraji mu patřila šestá pozice.

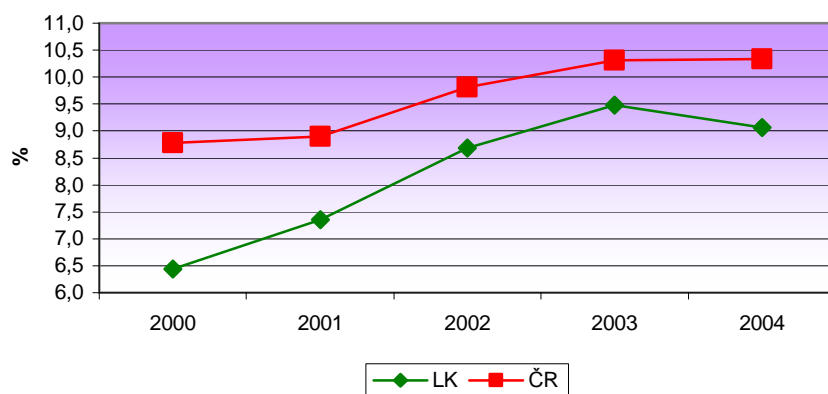

Obr. 9: Průměrné hrubé měsíční mzdy podle krajů v roce 2004

Zdroj: Statistická ročenka Libereckého kraje 2005

Nezaměstnanost

Vývoj nezaměstnanosti v Libereckém kraji, stejně jako v celé České republice, je dlouhodobě nepříznivý, neustále dochází k růstu počtu uchazečů o zaměstnání registrovaných na úřadech práce a tedy i k růstu míry nezaměstnanosti (obr. 10). K 31. 12. 2004 dosáhla míra nezaměstnanosti úrovně 9,06 %, což Liberecký kraj řadí na deváté místo v mezikrajském srovnání.

Obr. 10: Registrovaná míra nezaměstnanosti

Zdroj: Vlastní zpracování, Statistické ročenky Libereckého kraje 2003, 2005

Problematika vysoké míry nezaměstnanosti obecně souvisí s vývojem ekonomiky státu a vypovídá o hospodářské situaci v zemi a jejích regionech. Na růstu nezaměstnanosti

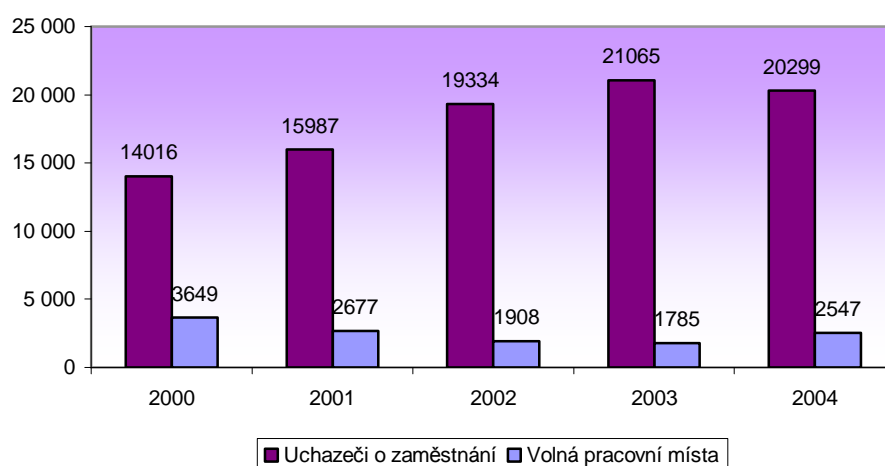
se významným způsobem podílela také privatizace, kdy docházelo k rušení některých podniků. V Libereckém kraji tak došlo k zániku pracovních míst především v oblasti zemědělství, textilního a strojírenského průmyslu. Dalším faktorem, který může ovlivnit nezaměstnanost, je časová náročnost dojíždění za prací a nízká dopravní obslužnost venkovských oblastí v kraji.

Tab. 4 : Nezaměstnanost k 31. 12.

	2000	2001	2002	2003	2004
Uchazeči o zaměstnání celkem	14 016	15 987	19 334	21 065	20 299
z toho:					
ženy	7 320	8 136	9 832	10 942	10 650
občané se zdravotním postižením	2 144	2 324	2 643	2 968	3 042
absolventi a mladiství	1 671	2 123	2 177	2 037	1 632
Uchazeči o zaměstnání pobírající příspěvek v nezaměstnanosti	5 824	7 391	8 455	8 011	5 659
Míra registrovaná nezaměstnanosti	6,44	7,35	8,68	9,48	9,06
Volná pracovní místa celkem	3 649	2 677	1 908	1 785	2 547
z toho pro občany se zdravotním postižením	69	88	100	91	76
Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo	3,8	6,0	10,1	11,8	8,0

Zdroj: Vlastní zpracování, Statistické ročenky Libereckého kraje 2003, 2005

V letech 2000 - 2004 se míra registrované nezaměstnanosti v kraji celkově zvyšovala, i když mezi roky 2003 a 2004 došlo k jejímu mírnému poklesu. Za celé sledované období došlo k růstu míry nezaměstnanosti o 2,62 %.

Obr. 11: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa

Zdroj: Vlastní zpracování, Statistické ročenky Libereckého kraje 2003, 2005

Během daného období se počet uchazečů o zaměstnání zvýšil o 6 283 osob, jejich počet průměrně ročně rostl o 9,7 % (obr. 11). Z celkového počtu uchazečů o zaměstnání tvořily okolo 52 % ženy. Mezi problémové skupiny z pohledu hledání zaměstnání patří především těhotné ženy, protože nástup na mateřskou dovolenou z nich činí pro zaměstnavatele neperspektivní pracovní sílu, a to vzhledem k tomu, že v okamžiku nástupu do zaměstnání po mateřské dovolené u nich dochází k častým absencím z důvodu péče o dítě. Přestože trh práce přináší mužům více pracovních příležitostí než ženám, došlo i v této skupině nezaměstnaných k jejich nárůstu.

Další problémovou skupinu tvoří občané se zdravotním postižením, jejichž počet se za sledované období zvýšil o 45,5 % na 3 042 osob. Tito lidé mají vzhledem ke svému zdravotnímu stavu zúžený okruh možností při volbě zaměstnání.

Při hledání zaměstnání mají problémy i absolventi škol a mladiství. Uplatnění absolventů na trhu práce závisí na jejich dosaženém vzdělání, problémem je však nízká kvalifikace. Kromě roku 2004 se počet absolventů a mladistvích stále zvyšoval.

Počet uchazečů pobírajících příspěvek v nezaměstnanosti se v rámci sledovaného období snížil o 2,8 % na 5 659 uchazečů. Toto poměrně výrazné snížení souvisí především se změnami pravidel pro výplatu podpory od 1. 10. 2004, které přinesl nový zákon

o zaměstnanosti. Podporu v současnosti nemohou pobírat např. absolventi, kteří nemají odpracován alespoň jeden rok za poslední tři roky.

Zajímavým ukazatelem sledovaným na trhu práce je také *počet uchazečů o zaměstnání* připadajících *na jedno volné pracovní místo*. S tím, jak roste počet uchazečů o zaměstnání, současně klesá počet volných pracovních míst. V roce 2004 bylo v Libereckém kraji celkem nabízeno 2 547 volných pracovních míst. Na jedno volné pracovní místo tak připadalo 8 uchazečů.

Tab. 5: Míra registrované nezaměstnanosti k 31. 12. (%)

Správní jednotka	2000	2001	2002	2003	2004
Česká republika	8,78	8,90	9,81	10,31	10,33
Liberecký kraj	6,44	7,35	8,68	9,48	9,06
Česká Lípa	6,70	7,56	9,17	10,00	9,56
Jablonec nad Nisou	4,91	6,18	8,15	8,19	8,33
Liberec	7,29	8,28	9,21	10,46	9,58
Semily	6,10	6,49	7,43	8,09	8,00

Zdroj: Vlastní zpracování, Statistické ročenky Libereckého kraje 2003, 2005

V roce 2000 byla nejvyšší míra registrované nezaměstnanosti dosažena v okrese Liberec, naopak nejnižší míru nezaměstnanosti vykazoval okres Jablonec nad Nisou. Během období 2000 – 2003 se míra nezaměstnanosti ve všech okresech Libereckého kraje zvyšovala. V průběhu roku 2004 došlo ve většině okresů, s výjimkou okresu Jablonec nad Nisou, k jejímu poklesu. K 31. 12. 2004 byla vykázána nejvyšší míra nezaměstnanosti opět v okrese Liberec (9,58 %) a nejnižší míru nezaměstnanosti měli v okrese Semily (8,00 %).

4.2.3 SWOT PRÁCE A TRHU PRÁCE

Silné stránky

- poměrně stabilní trh práce založený na rozmanitosti ekonomických činností,
- počet ekonomicky aktivních obyvatel roste.

Slabé stránky

- rostoucí nezaměstnanost,
- nedostatečné uplatňování absolventů škol a mladistvích na trhu práce,
- úbytek pracovních příležitostí související s útlumem některých činností (textil, zemědělství, strojírenství).

Příležitosti

- finanční podpora a pomoc při hledání finančních zdrojů pro střední a malé podnikatele,
- průmyslové zóny.

Hrozby

- možné strukturální problémy ve sklářském a bižuterním průmyslu a v obchodování s těmito komoditami na národní i mezinárodní úrovni,
- podpora investic do výrob s nízkou přidanou hodnotou práce, automatizované, technologie velkých podniků mohou vést ke značnému snížení počtu pracovních míst v regionu,
- pomalá rekvalifikace pracovníků z regionálně specifických útlumových oblastí zemědělství a průmyslu,
- rostoucí počet příjemců dávek sociální péče,
- začíná se projevovat problém dlouhodobé nezaměstnanosti (nezaměstnaní déle než 1 rok).

I přes poměrně stabilní trh práce dochází v Libereckém kraji k nárůstu nezaměstnanosti. Tato situace je způsobená úbytkem pracovních příležitostí, jejichž důvodem je útlum některých činností, hlavně téměř úplné zastavení textilní výroby. Dalšími odvětvími, kde je pozorovatelný útlum, je zemědělství a strojírenství. Tím se zmenšuje i možnost uplatnění absolventů škol. Jedním ze záchranných programů je budování průmyslových zón. Průměrná měsíční mzda je téměř dva tisíce korun pod republikovým průměrem, ale i tak, aspoň co se týká nezaměstnanosti, je na tom Liberecký kraj lépe než zbytek bývalého Severočeského kraje.

4.3 Školství a vzdělávání

Vzdělání je nezbytnou součástí budoucího kvalitního života každého člověka. Jedním z obecných cílů vzdělávání jako veřejné služby je rozvíjet osobnost každého jednotlivce, a to především ve smyslu jeho přípravy na budoucí osobní i občanský život.

4.3.1 VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVA V ČR

Vzdělávací soustava České republiky je určována relativně samostatnými stupni vzdělání, kterým odpovídají jednotlivé typy škol.

Současnou podobu struktury vzdělávací soustavy definuje především školský zákon a zákon o vysokých školách.

Mateřská škola zajišťuje předškolní výchovu dětí ve věku od tří let do doby vstupu na základní školu (zpravidla do šesti let). Předškolní výchova ve spolupráci s rodinou zabezpečuje všestrannou péči o děti a plní tak kromě doplňku rodinné výchovy i roli socializační. Docházka do mateřské školy není povinná a neposkytuje vzdělávací stupeň.

Základní škola poskytuje základní vzdělání, zabezpečuje rozumovou, mravní, estetickou, pracovní a tělesnou výchovu žáků a připravuje je pro další studium a pro praxi. Školní docházka je povinná pro všechny způsobilé děti, začíná zpravidla ve věku šesti let a trvá devět let. Poslední čtyři, resp. dva roky povinné devítileté školní docházky lze absolvovat na osmiletém, resp. šestiletém gymnáziu nebo na taneční konzervatoři.

Střední školy poskytují žákům vědomosti a dovednosti potřebné pro výkon povolání nebo pro další studium. Střední vzdělání začíná zpravidla v patnácti letech věku po dokončení základní školy a trvá podle druhu a zaměření studia jeden až čtyři roky. Výjimkou jsou víceletá gymnázia a konzervatoře. Střední školy se člení na tři základní druhy: gymnázia, střední odborné školy a střední odborná učiliště.

Gymnázium poskytuje úplné střední vzdělání zakončené maturitní zkouškou a připravuje své absolventy především ke studiu na vysokých školách. Studium trvá čtyři, šest nebo

osm let, přičemž v prvních ročnících šestiletých a osmiletých gymnázií absolvují žáci zbytek povinné školní docházky.

Střední odborné školy poskytují úplné střední odborné vzdělání zakončené maturitní zkouškou a připravují své žáky pro výkon odborných činností v praxi, případně i pro studium na vysokých školách. Studium trvá zpravidla čtyři roky.

Střední odborná učiliště poskytují střední odborné vzdělání a připravují žáky pro výkon dělnických povolání a odborných činností. Studium trvá obvykle tři roky a je zakončeno závěrečnou zkouškou.

Vyšší odborné školy poskytují vyšší odborné vzdělání zakončené absolutoriem a trvá alespoň dva a nejvýše tři a půl roku. Ke studiu se přijímají uchazeči, kteří získali úplné střední nebo úplné odborné vzdělání.

Vysoké školy poskytují absolventům maturitních oborů studia vysokoškolské vzdělání spojené s udělením akademického titulu. Vysokoškolské studium je většinou prezenční nebo v menší míře distanční.

Speciální školy poskytují zdravotně postiženým dětem a mládeži výchovu a podle jejich možností i vzdělání odpovídající příslušnému stupni školy metodami přiměřenými zdravotnímu postižení. Připravují tak své žáky k začlenění do života společnosti. Působí na úrovni předškolní výchovy základního a středního školství. Speciálními školami jsou též zvláštní školy, pomocné školy, odborná učiliště a praktické školy.

Součástí vzdělávací soustavy jsou i další druhy škol (základní umělecké školy, státní jazykové školy) a školská zařízení (poradny, zařízení pro volný čas, zařízení pro ubytování a stravování apod.), školská zařízení pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy a preventivní výchovné péče. Všechna tato zařízení plní významnou funkci výchovnou i vzdělávací a doplňují či podporují působnost škol všech stupňů. Tyto školy a zařízení ale neposkytují formální kvalifikaci. [13]

4.3.2 ŠKOLSTVÍ A VZDĚLÁVÁNÍ V LIBERECKÉM KRAJI

Soustava předškolních a školních zařízení v Libereckém kraji byla ve školním roce 2004/2005 tvořena 208 mateřskými školami a 181 základními školami. K dispozici bylo dále 19 středních odborných učilišť, 13 gymnázií, 41 středních odborných škol a 8 vyšších odborných škol. Vysoká škola se v kraji nacházela jen jedna, a to Technická univerzita v Liberci.

Vzdělanost obyvatel v Libereckém kraji je pod celorepublikovým průměrem. Je zde mnoho nekvalifikovaných učitelů a také výdaje na jednoho žáka jsou vyšší ve srovnání s ostatními kraji České republiky, což finančně zatěžuje kraj.

Mateřské a základní školy

Na vývoj základního školství v Libereckém kraji má vliv klesající porodnost. Z důvodu celkového poklesu dětí v kraji tak došlo k významnému snížení počtu nejen základních, ale zejména mateřských škol.

Tab. 6: Mateřské a základní školy v Libereckém kraji

Typ školy	Školní rok				
	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005
Mateřské školy	268	262	260	213	208
třídy	579	570	567	563	559
učitelé	1 095	1 081	1 074	1 067	1 061
děti	12 020	11 991	12 105	12 275	12 327
Základní školy	195	192	192	185	181
třídy	2 100	2 076	2 065	1 973	1 871
učitelé	3 028	3 036	3 049	2 980	2 828
žáci	45 542	44 249	43 016	41 356	39 819

Zdroj: Vlastní zpracování, Statistické ročenky Libereckého kraje 2003, 2005

Nejvýraznější úbytek byl zaznamenán v případě **mateřských škol**. Z důvodu klesající porodnosti a legislativně organizačních změn přišel Liberecký kraj celkem o 60 zařízení. Počty tříd, učitelů a dětí se ve školním roce 2004/2005 oproti výchozímu roku 2000/2001

příliš nezměnily. V okrese Liberec se nacházelo 73 mateřských škol, což bylo nejvíce ze všech okresů Libereckého kraje. Naopak nejméně předškolních zařízení se vyskytovalo v okrese Jablonec nad Nisou (26). Zřizovatelem převážné části mateřských škol v Libereckém kraji byly obce. Nejvýznamnějším problémem těchto zařízení je v současnosti úbytek dětí, a to především v mateřských školách na malých obcích. I přes tento úbytek dětí pokračuje snaha obcí zachovat provoz místních mateřských škol, aby udrželi rodiny s dětmi v obcích.

Ve školním roce 2000/2001 poskytovalo v kraji vzdělání na prvním a druhém stupni 195 **základních škol**. I zde došlo k mírnému poklesu, celkem tento úbytek činil 14 škol. Stejným způsobem se vyvíjel i počet dětí navštěvujících tato zařízení, který se v průběhu sledovaného období snížil o 12,6 %. Snižování počtu žáků se promítlo také do snížení počtu učitelů a tříd. Z územního hlediska se nejvíce základních škol na konci sledovaného období nacházelo v okrese Liberec (60) a nejméně v okrese Jablonec nad Nisou (35).

Střední odborná učiliště, gymnázia a střední odborné školy

Počty středních škol se v průběhu sledovaného období nepatrně zvyšovaly nebo zůstaly na stejné úrovni. Pouze v případě středních odborných učilišť došlo během posledních 5 let k jejich poklesu o 2 zařízení. Rostoucí počet studentů středních odborných škol a gymnázií poukazuje na to, že mezi mladými lidmi roste zájem o kvalitnější vzdělání, které by jim mělo zajistit lepší pracovní místo s vyšším výdělkem. V současné době studenti středních odborných škol a gymnázií představují zhruba 1,5 násobek počtu učňů v Libereckém kraji.

Do roku 2004 se počet učňů navštěvujících **střední odborná učiliště** zvyšoval. Pokles zájmu o učební obory se projevil až ve školním roce 2004/2005. Důvodem můžou být zvyšující se požadavky na celoživotní vzdělávání a stoupající potřeby zaměstnavatelů. Z teritoriálního hlediska je situace obdobná jako u předchozích školských zařízeních. Nejvyšší počet středních odborných učilišť v rámci Libereckého kraje byl opět v okrese Liberec (8) a pouze 3 učiliště působila v okrese Jablonec nad Nisou.

Tab. 7: Střední školy v Libereckém kraji

Typ školy	Školní rok				
	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005
Střední odborná učiliště	21	21	21	20	19
třídy	332	354	365	363	362
učitelé	513	546	532	541	543
mistři odborného výcviku	367	374	387	391	378
uční	8 056	8 518	8 612	8 921	8 776
Gymnázia	13	13	13	13	13
třídy	171	167	180	177	174
učitelé	409	406	413	464	413
studenti	4 733	4 626	4 930	4 918	4 858
Střední odborné školy	40	39	40	41	41
třídy	305	292	298	303	311
učitelé	944	929	956	1 056	1 063
studenti	7 882	7 733	7 851	8 114	8 300

Zdroj: Vlastní zpracování, Statistické ročenky Libereckého kraje 2003, 2005

Počet **gymnází** zůstal po celé období nezměněn, z celkového počtu 13 gymnází byl v 11 případech zřizovatelem Liberecký kraj a ve dvou soukromá osoba. Ve školním roce 2004/2005 se největší počet gymnází opět nacházel v okrese Liberec (5), pouze dvě gymnázia působila v okrese Česká Lípa. I přes ubývající počet žáků a studentů se podíl studujících na gymnáziích zvyšuje, protože zajišťují optimální přípravu pro studium na vysoké škole.

Ani počet **středních odborných škol** se po celé sledované období výrazně nezměnil. Všeobecně lze říci, že se počet studentů středních odborných škol mírně zvyšuje. Znovu nejvíce středních odborných škol působilo na Liberecku (16). Nejméně středních odborných škol se nacházelo shodně v okresech Česká Lípa a Semily. Okres Česká Lípa však vykazoval v porovnání těchto dvou okresů vyšší počty studentů, tříd i učitelů.

Vyšší odborné školy a vysoké školy

Vyšší odborné školy tvoří doplněk vysokoškolského studia nabízeného vysokými školami, v případě Libereckého kraje Technickou univerzitou v Liberci, a rozšiřují možnosti získání vysokoškolského diplomu (např. bakalářské studium ekonomie cestovního ruchu

zajišťované Vyšší odbornou školou s ekonomickým zaměřením v Jablonci nad Nisou a Hospodářskou fakultou Technické univerzity).

Tab. 8: Vysoké a vyšší odborné školy v Libereckém kraji

Typ školy	Školní rok				
	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005
Vysoké školy	1	1	1	1	1
fakulty	6	6	6	6	6
studenti se státním občanstvím ČR					
v bakalářském programu	1 381	1 520	1 555	1 890	2 500
v magisterském programu	4 425	4 624	4 751	4 540	4 252
v doktorském programu	264	302	332	421	451
studující cizinci	309	373	405	445	430
další vzdělávání	652	794	812	887	743
Vyšší odborné školy	7	8	8	8	8
studijní skupiny	34	35	35	44	51
učitelé	99	121	112	162	152
studenti	640	660	716	814	761

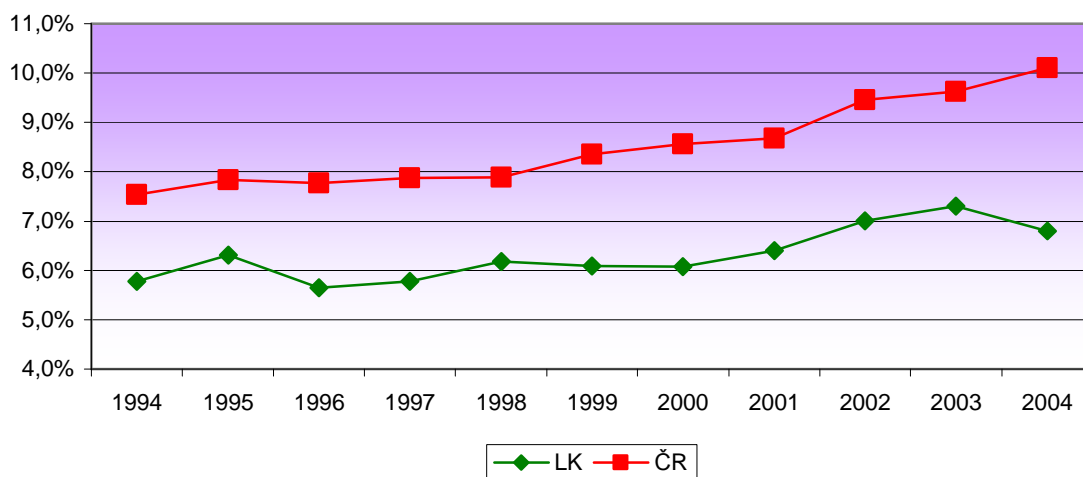
Zdroj: Vlastní zpracování, Statistické ročenky Libereckého kraje 2003, 2005

Ve školním roce 2004/2005 působilo v Libereckém kraji 8 **vyšších odborných škol**. Liberecký kraj byl zřizovatelem 6 zařízení a 2 zařízení provozovala soukromá osoba. Z uvedeného počtu vyšších odborných škol působila pouze jedna škola samostatně, ostatní byly součástí střední školy. Počet studentů se od roku 2000/2001 výrazně zvýšil (o 18,9 %) a současně vzrostl i počet studijních skupin. Z územního hlediska bylo rozložení vyšších odborných škol následující: 4 se nacházely v okrese Liberec, 2 v okrese Jablonec nad Nisou a po jedné v okresech Česká Lípa a Semily.

Vysokoškolské vzdělání poskytuje v Libereckém kraji pouze Technická univerzita v Liberci. Univerzita má 6 fakult – strojní, textilní, hospodářskou, pedagogickou, architektury a mechatroniky a mezioborových inženýrských studií, přičemž textilní fakulta je jedinou v České republice.

Po roce 1990 vzrostl výrazně nejen počet fakult, ale i počet studentů. Zájem o vysokoškolské vzdělání roste a počet studentů Technické univerzity se tedy dlouhodobě

zvyšuje (obr. 12). Ve sledovaném období došlo k nárůstu celkového počtu studentů o téměř 20 %. Na růstu počtu studentů se nejvíce podíleli čeští studenti v bakalářském programu (nárůst o 81 %), naopak ubylo studentů v magisterském programu o 3,9 %. Rostl také zájem o doktorské studium. Zvýšil se i počet cizinců studujících na Technické univerzitě, jejich počet vzrostl během sledovaného období o 121 studentů. Univerzita nabízí několik desítek studijních programů a oborů a jejich nabídku neustále rozšiřuje. V rámci své vědeckovýzkumné, vývojové nebo rozvojové činnosti spolupracuje většina fakult s podniky z různých odvětví hospodářství nebo s domácími i zahraničními společnostmi a organizacemi. Získává granty pro realizaci projektů a v rámci mezinárodní spolupráce dále organizuje studijní pobyty studentů jednotlivých fakult.

Obr. 12: Podíl obyvatelstva s dokončeným vysokoškolským vzděláním z celkového počtu obyvatel nad 15 let (%)

Zdroj: Vlastní zpracování, Statistická ročenka Libereckého kraje 2005

Vzdělávací dráha člověka v současnosti nekončí dokončením základního vzdělání, vyučením, maturitou či promocí na vysoké škole. Změny na trhu práce a stoupající požadavky zaměstnavatelů s sebou přináší rostoucí nároky na přizpůsobivost pracovních sil. Poptávka po **dalším vzdělávání** v dospělosti ukazuje, že váha vzdělání ve společnosti stoupá. Současně se projevuje vůle dále studovat i v pokročilém věku. Tuto možnost nabízí také Centrum dalšího vzdělávání Technické univerzity v Liberci.

Další vzdělávání působí například v oblastech – do vzdělávání (získání úplného středoškolského vzdělání s maturitou ve vyšším věku), jazykové a počítačové kurzy, vzdělávání seniorů, rekvalifikace ve spolupráci s úřadem práce apod.

4.3.3 SWOT ANALÝZA ŠKOLSTVÍ A VZDĚLÁVÁNÍ

Silné stránky

- dostatečná síť škol a pestrá nabídka studijních možností,
- specializovaná vzdělávací zařízení s nadregionální působností,
- existence Technické univerzity v Liberci,
- možnost dalšího vzdělávání,
- roste zájem o vysokoškolské studium.

Slabé stránky

- nižší vzdělanostní úroveň obyvatelstva kraje než je průměr ČR,
- nedostatečné jazykové znalosti absolventů základních, středních a vysokých škol,
- vysoký podíl nekvalifikovaných učitelů na základním a středním stupni vzdělávací soustavy,
- vysoké náklady základních škol v přepočtu na 1 žáka.

Příležitosti

- rozvoj výzkumné a vývojové činnosti související s potenciálem Technické univerzity v Liberci,
- využívání objektů školských zařízení k mimoškolním aktivitám (kultura, sport terciární vzdělávání).

Hrozby

- redukce sítě venkovských škol.

Školství patří k slabým místům Libereckého kraje. Je zde vysoká škola a i na nižších stupních je pestrá nabídka studijních možností, ale i tak je zde úroveň vzdělanosti pod republikovým průměrem. Na školách působí mnoho nekvalifikovaných učitelů.

Znalost cizích jazyků je u studentů a absolventů na nízké úrovni, což je velmi omezující při pokusech najít si vhodné zaměstnání. Náklady základních škol v přepočtu na jednoho žáka jsou příliš vysoké, což zatěžuje rozpočty kraje a obcí. To má za následek nedostatek peněz na další důležité věci a vede to i k rušení venkovských škol.

4.4 Zdravotnictví

Ochrana zdraví je jedno ze základních lidských práv. Zlepšování národního zdraví je bezesporu podmínkou pozitivního sociálního a ekonomického vývoje každé země, a proto by se na zlepšování zdraví měly podílet všechny prvky společnosti. V oblasti zdravotnictví by také měla být zajištěna především solidarita a rovný přístup ke zdravotnickým službám a péči pro všechny občany.

4.4.1 ZDRAVOTNICTVÍ V LIBERECKÉM KRAJI

Zdravotnická zařízení

K 31.12.2004 bylo v kraji registrováno 1 102 zdravotnických zařízení, ve kterých pracovalo 1 437 lékařů a 3 858 ZPBD. V nemocnicích bylo k dispozici 2 637 lůžek, což představuje meziroční nárůst o 4 % (99 lůžek).

Tab. 9: Kapacita nemocnic

Správní jednotka	Nemocnice (lůžková část)			
	lékaři		lůžka	
	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel
Česká Lípa	67,33	6,33	585	55,02
Jablonec nad Nisou	66,59	7,57	398	45,26
Liberec	168,08	10,60	1 128	71,15
Semily	71,35	9,54	526	70,35
Liberecký kraj	373,35	8,73	2 637	61,68
ČR	8 866,69	8,68	65 488	64,07

Zdroj: Vlastní zpracování, ÚZIS ČR - Zdravotnická ročenka 2004

Mezi okresy Libereckého kraje existovaly významné rozdíly v nabídce nemocničních lůžek. Výrazně podprůměrně vybavené byly okresy Česká Lípa a Jablonec nad Nisou, zatímco Liberec a Semily měly lůžek více než byl průměr České republiky. Liberecko disponovalo relativně největším počtem lůžek, jejichž nabídka byla téměř o 65 % větší než na nejméně vybaveném Jablonecku. Dostatečnost či nedostatečnost lůžkové kapacity zdravotnických zařízení a její efektivita je závislá na péči poskytované v těchto zařízeních.

Největší počet lékařů na 10 tisíc obyvatel byl na Liberecku a nejmenší v okrese Česká Lípa, celkově se Liberecký kraj nacházel nad celorepublikovým průměrem, a to o 0,6 %.

Dlouhodobý trend zvyšování počtu samostatných ordinací lékařů specialistů se zastavil, jejich počet se ve srovnání s rokem 2003 o 1 zařízení snížil. Z hlediska dostupnosti péče není tolik směrodatný počet registrovaných zdravotnických zařízení, jako jejich personální zajištění. Počet lékařů pracujících v samostatných ordinacích lékařů specialistů klesl o 3,3 % (6,84 úvazku lékařů). Naopak přibýlo zdravotnických zařízení zajišťujících dopravu nemocných a počet lékařů zaměstnaných ve Zdravotnické záchranné službě Libereckého kraje se zvýšil o 81 %.

Základní zdravotní péče je poskytována sítí ambulantních zařízení a stabilizovanou sítí nemocnic včetně léčeben pro dlouhodobě nemocné a ostatních odborných lékařských ústavů. Na území kraje působilo 9 nemocnic, z odborných léčebných ústavů to byly 2 léčebny TBC a respiračních nemocí ve Cvikově (jedna pro dospělé a jedna pro děti), jedno vysoce specializované zařízení (Ústav chirurgie ruky a plastické chirurgie ve Vysokém nad Jizerou) a dvě ozdravovny. Ke konci roku 2004 zůstaly v kraji 2 léčebny pro dlouhodobě nemocné.

Ambulantní péče byla v Libereckém kraji poskytována v 954 zdravotnických zařízeních, zajišťovalo ji přes tisíc lékařů a téměř dva tisíce ZPBD (zdravotní sestry a další zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí). Celkový počet lékařů se oproti roku 2003 zvýšil o 1,9 %, a to zejména díky výraznému zvýšení počtu lékařů pracujících v ambulantních částech nemocnic. V samostatných ordinacích došlo k 1 % poklesu. [26]

Tab. 10: Zdravotnická zařízení v Libereckém kraji k 31. 12. 2004

Správní jednotka	Nemocnice	Odborné léčebné ústavy	Samostatná ambulantní zařízení	Zvláštní zdravotnická zařízení	Zařízení lékařské péče	Zařízení hygienické služby
Česká Lípa	2	2	220	4	26	-
Jablonec nad Nisou	2	1	204	1	20	-
Liberec	2	3	354	12	40	2
Semily	3	3	176	7	18	-
Liberecký kraj	9	9	954	24	104	2

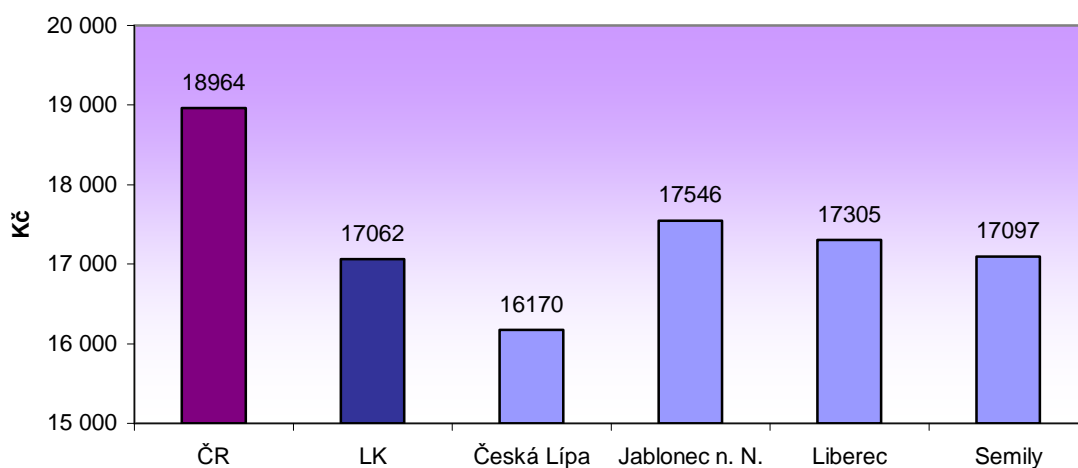
Zdroj: Vlastní zpracování, ÚZIS ČR - Zdravotnická ročenka 2004

Pracovníci ve zdravotnictví

K 31.12.2004 pracovalo v Libereckém kraji 8 702,75 pracovníků, z nichž bylo 1 252,79 lékařů a 238,41 zubních lékařů. Nezdravotničtí pracovníci (učitelé a vychovatelé, technickohospodářští a provozní pracovníci a dělníci) představovali z celkového počtu téměř 19 % (tzn. 1 641,74 úvazků). Smluvní pracovníci tvořili pouze malou část (1,3 %) ze všech pracovníků. Jako smluvní pracují zejména lékaři (48 %) a to v nemocnicích nebo v záchranné službě.

V České republice připadalo v roce 2004 na 10 tisíc obyvatel v průměru 35 lékařů, 6 zubních lékařů, 5 farmaceutů, 81 všeobecných sester a porodních asistentek a 61 ostatních odborných pracovníků ve zdravotnictví. V Libereckém kraji byly tyto přepočtené počty pro všechny kategorie pracovníků nižší, zejména díky podprůměrným hodnotám v okresech Česká Lípa a Jablonec nad Nisou.

Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců zdravotnických zařízení byla v roce 2004 v Libereckém kraji 17 062 Kč, oproti roku 2003 došlo k nárůstu průměrné mzdy o 1,1 %. Míra inflace v ČR v roce 2004 byla 2,8 %, takže došlo k reálnému snížení mezd. Ve srovnání s průměrem ČR jsou mzdy v Libereckém kraji podprůměrné.

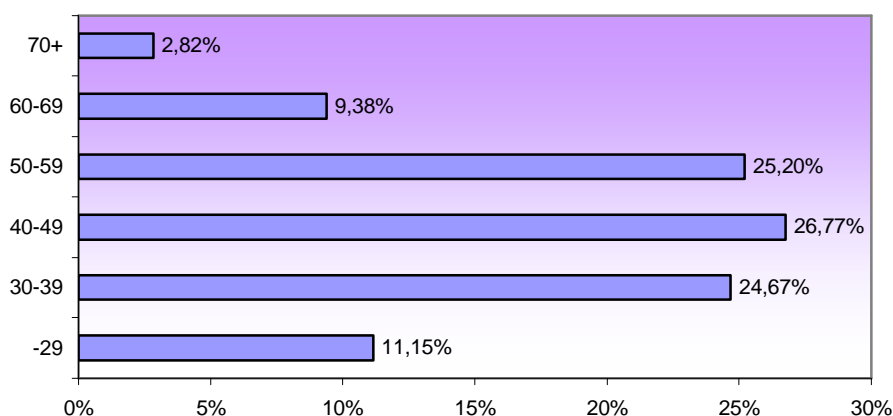

Obr. 13: Průměrná měsíční mzda zaměstnanců v resortu zdravotnictví podle území v roce 2004

Zdroj: Vlastí zpracování, ÚZIS ČR - Zdravotnictví Libereckého kraje 2004

Průměrný věk lékařů v evidenčním počtu a lékařů zaměstnavatelů v ČR byl u mužů 46 let, u žen 45,4 let a za obě pohlaví činil 45,7 let. Podíl lékařů ve věku 60 let a více představoval u lékařů 14,6 %, u lékařek 12,2 % (oproti 15,1 % a 11,7 % v roce 2003). [27]

Přibližně 36 % praktických lékařů v Libereckém kraji nepřekročilo věk 39 let, zbylých 61 % jsou lékaři starších 40 let. Nejpočetnější věková skupina je 40 – 49 let (obr. 14).

Obr. 14: Věková struktura lékařů v roce 2003

Zdroj: Vlastní zpracování, Statistická ročenka Libereckého kraje 2005

4.4.2 SWOT ANALÝZA ZDRAVOTNICTVÍ

Silné stránky

- dobrá dostupnost i dostatečná kapacita a vybavenost zařízení akutní i následné zdravotní péče,
- rozsáhlé stavební modernizace ve většině lůžkových zařízeních,
- kvalifikace personálu ve zdravotnických zařízeních,
- vybavení zdravotnickou technikou.

Slabé stránky

- nedostatek středního zdravotnického personálu,
- nedostatečné mzdové ocenění pracovníků,
- věková struktura praktických lékařů (stárnutí),
- průměrný počet lékařů na 10 000 obyvatel se nachází pod celorepublikovým průměrem.

Příležitosti

- důraz na všechny stupně prevence, zejména u nádorových a alergických onemocnění a onemocnění oběhové soustavy,
- podpora zdraví a zdravého životního stylu.

Hrozby

- dlouhodobě neudržitelný systém financování zdravotnictví,
- legislativa.

Zdravotnictví se zařadilo mezi jednu z mála silnějších stránek, a to svou dobrou dostupností, dostatečnou kapacitou a vybaveností zařízení akutní i následné zdravotní péče. Vybavení zdravotnickou technikou je také na dobré úrovni. Přímo v Liberci je propracovaný systém záchranné služby, kdy lékař jezdí sám a tím zvládá být „na více místech najednou“. Protože po prvotním ošetření přenechá pacienta zdravotníkům v sanitce a může odjet k dalšímu případu. Působí zde dobrý a kvalifikovaný personál,

ale je zde riziko odchodu těchto odborníků do zahraničí. Důvodem jsou nízké platy ve zdravotnictví. Další hrozbou je stárnutí lékařského personálu.

4.5 Sociální zabezpečení

Sociální zabezpečení zahrnuje důchodové pojištění, nemocenské pojištění, dávky státní sociální podpory a sociální péči. Vývoj v oblasti sociálních služeb byl v období před rokem 1990 často zaměřován na sociálně potřebné skupiny obyvatelstva. Vzhledem k jednodušší legislativě, dobovému zájmu, ale i historickému vývoji, byla preferována především péče o staré a zdravotně postižené občany. Většinou byl kladen důraz na zajištění ústavní péče a sociální služby pro osoby v nepříznivé životní situaci byly výrazně opomíjeny.

Sociální služby jsou buď pobytové, ambulantní nebo terénní.

- *pobytové služby* – jsou spojené s ubytováním v zařízeních sociálních služeb,
- *ambulantní služby* – jsou služby, za kterými osoba dochází nebo je doprovázena do zařízení sociálních služeb a součástí není ubytování,
- *terénní služby* – jsou osobě poskytovány v jejím přirozeném sociálním prostředí.

Podle charakteru činnosti se sociální služby rozdělují na:

- **služby sociální péče** – napomáhají osobám se stabilizovaným zdravotním stavem zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost s cílem umožnit jim zapojení do běžného života společnosti. Mezi tyto služby patří například osobní asistence, pečovatelská služba, tísňová péče, domovy pro seniory, domovy pro osoby se zdravotním postižením nebo chráněné bydlení.
- **služby sociální prevence** – pomáhají zabránit sociálnímu vyloučení osob, které jsou jím ohroženy pro krizovou sociální situaci, životní návyky nebo způsob života vedoucí ke konfliktu se společností. Služby sociální prevence jsou: ranná péče, telefonická krizová pomoc, azylové domy, domy na půl cesty, noclehárny, terapeutické komunity, sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením, terénní programy apod.

- **sociální poradenství** – poskytuje informace přispívající k řešení nepříznivé sociální situace. Odborné sociální poradenství se zaměřuje na potřeby jednotlivých sociálních skupin osob v občanských poradnách, manželských a rodinných poradnách, v poradnách pro oběti trestných činů a domácího násilí a zahrnuje též sociální práci s osobami se specifickými potřebami. [8,22]

4.5.1 SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ V LIBERECKÉM KRAJI

Zařízení pro seniory (domovy důchodců) jsou sociální zařízení určené především pro staré občany, kteří dosáhli důchodového věku a kteří pro trvalé změny zdravotního stavu potřebují komplexní péči. V Libereckém kraji se v roce 2004 nacházelo celkem 13 domovů důchodců. U 8 z nich byl zřizovatelem Liberecký kraj, průměrné náklady na lůžko a měsíc činily přibližně 15 500 Kč. Tyto náklady se průběžně zvyšují.

Tab. 11: Zařízení sociální péče

Zařízení sociální péče a počet míst	2000	2001	2002	2003	2004
Ústavy sociální péče pro dospělé místa	7 253	6 242	7 260	6 233	7 305
Ústavy sociální péče pro mládež místa	14 598	14 597	14 622	15 647	13 595
Domovy důchodců místa	11 1 241	12 1 149	13 1 215	13 1 148	13 1 264
Domovy - penziony pro důchodce místa	5 359	5 359	5 361	5 358	5 359
Domy s pečovatelskou službou bytové jednotky	50 1 355	50 1 355	50 1 355	51 1 375	51 1 375
Ostatní zařízení sociální péče místa	5 74	6 95	5 41	6 171	7 192
Dětské domovy místa	8 389	8 389	9 469	8 389	9 444

Zdroj: Vlastní zpracování, Statistické ročenky Libereckého kraje 2003, 2005

Ústavy sociální péče představují pobytové služby pro lidi se zdravotním postižením. Ústavy jsou samostatně vedeny jak pro mládež, tak pro dospělé osoby.

Dosavadní vývoj sociálních služeb v Libereckém kraji je z hlediska kapacit v zařízeních sociální péče pod průměrem České republiky, zvláště v místech pro seniory a zdravotně postižené. Tato situace je ovlivněna zejména výraznými rozdíly ve struktuře míst mezi okresy. Okres Česká Lípa zaostává v nabídce míst pro mládež s postižením, okres Liberec v kapacitě zařízení pro seniory a v okresech Semily a Jablonec nad Nisou lze situaci hodnotit jako vyrovnanou.

Od roku 1990 se výrazně rozšířila nabídka služeb psychosociální a krizové intervence, tj. poradny pro rodinu a mezilidské vztahy, azylová zařízení, kontaktní centra tzv. K-centra, poradny pro zdravotně i jinak znevýhodněné občany apod. Dochází k meziokresním rozdílům v rozsahu, úrovni a efektivitě těchto služeb.

V současnosti stoupá poptávka po pobytových službách, ale s ubývajícími kapacitami ústavní péče je bude stále více nahrazovat domácí péče společně s terénními službami.

Tab. 12: Vybrané ukazatele sociálního zabezpečení

Ukazatele sociálního zabezpečení	2000	2001	2002	2003	2004
Příjemci důchodů celkem (prosinec)	102 354	103 179	103 346	104 504	106 522
z toho plných starobních	52 060	52 494	52 041	52 573	54 080
Průměrná měsíční výše plného starobního důchodu	6 215	6 731	6 757	6 998	7 202
Výdaje na dávky nemocenského pojištění (mil. Kč)	1 173,4	1 302,6	1 414,9	1 423,5	1 199,7
z toho:					
nemocenské	1 023,7	1 139,7	1 239,3	1 239,9	1 017,9
peněžitá pomoc v mateřství	113,9	120,0	136,3	143,1	151,7
podpora při ošetřování člena rodiny	35,2	42,5	39,0	40,2	30,0
Držitelé průkazů zdravotně postižených	4 020	9 581	8 825	7 069	7 193
Žadatelé o umístění v domově důchodců	469	861	1 314	228	1 641
Žadatelé o umístění v penzionu pro důchodce	337	248	236	373	502
Neuspokojení žadatelé o byt v domě s pečovatelskou službou	1 740	989	1 079	776	1 113
Osoby, jimž byla poskytnuta pečovatelská služba	3 343	3 504	6 180	2 565	3 551
Výdaje na pečovatelskou službu (mil. Kč)	39,4	41,7	43,0	35,4	52,5

Zdroj: Vlastní zpracování, Statistické ročenky Libereckého kraje 2003, 2005

Nová investiční výstavba ústavních zařízení je spíše orientována na zvýšení celkového počtu míst v ústavních zařízeních než na zvýšení jejich občansko-uživatelského komfortu.

Sociální, ekonomické a také historické aspekty podmiňují věkovou strukturu obyvatelstva Libereckého kraje. Z tohoto pohledu je obzvláště zajímavým údajem počet příjemců důchodů, zejména pak porovnání tohoto počtu z časového hlediska. Mezi roky 2004 a 2000 došlo k nárůstu počtu příjemců důchodů o 4 168 osob, což značí růst o 4,1 %. Vzestupná tendence ukazatele spolu se zvyšující se průměrnou měsíční výší zejména starobního důchodu signalizují stále se zvyšující nároky na důchodový systém.

Tab. 13: Dávky státní sociální podpory

Dávky státní sociální podpory	2000	2001	2002	2003	2004
Přiznané dávky	1 685 963	1 627 327	1 647 514	1 631 121	1 687 728
Vyplacené dávky (mil. Kč)	1 370,6	1 365,5	1 442,5	1 389,6	1 593,0
z toho:					
přídavek na dítě	552,3	555,0	573,6	539,8	513,9
sociální příspěvek	274,1	262,2	274,9	262,3	238,5
příspěvek na bydlení	93,6	97,0	113,2	110,6	100,4
příspěvek na dopravu	38,3	42,6	46,7	45,9	31,5
rodičovský příspěvek	338,6	339,4	354,7	351,9	459,5
zaopatřovací příspěvek	0,9	0,6	0,5	0,3	0,1
pěstounská péče	18,5	20,2	21,5	21,6	21,4
z toho:					
na potřeby dítěte	13,8	14,9	15,8	16,3	16,1
odměna pěstouna	4,3	4,6	4,9	5,0	5,0
porodné	26,2	26,8	35,6	35,2	36,1
pohřebné	22,0	21,6	21,9	22,0	21,4

Zdroj: Vlastní zpracování, Statistické ročenky Libereckého kraje 2003, 2005

Základem pro stanovení nároku a výše dávek státní sociální podpory včetně určení hranice příjmů občana či rodiny je životní minimum. Při posuzování dávky je snaha zohlednit jak příjmovou, tak i sociální situaci rodiny. Čím je v rodině více nepříznivých sociálních událostí, tím více a vyšších dávek je poskytováno. Rodina tedy může pobírat více dávek státní sociální podpory souběžně. Ve sledovaném období nebyly v Libereckém kraji

zaznamenány významné změny v počtu přiznaných dávek, což dokumentuje jejich nárůst ve sledovaném období o pouhých 0,1 %. [8]

4.5.2 SWOT ANALÝZA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

Silné stránky

- relativně velká nabídka sociálních služeb včetně provozování alternativních služeb,
- poměrně dobrý technický stav ústavních zařízení.

Slabé stránky

- nedostatečná kapacita a nabídka sociálních služeb pro staré a postižené spoluobčany,
- skladba klientely neodpovídá vždy typu zařízení.

Příležitosti

- nemalý podíl obcí při zajišťování sociálních služeb,
- rozvoj krizového i specializovaného poradenství.

Hrozby

- nízká efektivita sociálních služeb,
- rostoucí počet příjemců dávek sociální péče.

V oblasti sociálního zabezpečení se najde také několik slabých míst. Patří mezi ně nedostatečná kapacita a nabídka sociálních služeb pro staré a postižené spoluobčany. Nová výstavba ústavních zařízení se orientuje spíše na komfort než na zvýšení celkového počtu míst. Rozvíjí se zde krizové poradenství, což je důležité. Velmi zatěžujícím prvkem je rostoucí počet osob pobírajících sociální dávky.

4.6 Kulturní a památková péče

Kulturní život kraje a síť kulturních zařízení spolu s regionálními kulturními tradicemi by měly být rozvíjeny v souladu s moderními metodami oživování společenského

a kulturního života. Jde o oblast, kde se nejlépe projeví jednak vztah ke kraji a jednak schopnost spolupráce veřejné správy, hospodářských subjektů, státního i soukromého sektoru, univerzity, škol, neziskových organizací a církví.

4.6.1 KULTURNÍ A PAMÁTKOVÁ PÉČE V LIBERECKÉM KRAJI

Liberecký kraj má bohatou kulturní a historickou tradici, jejímž výrazem je celá řada stavebních či historických památek a kulturních zařízení. Ke kulturním institucím, které překračují regionální význam patří Severočeské muzeum v Liberci, Oblastní galerie v Liberci, Krajská vědecká knihovna v Liberci a Divadlo F. X. Šaldy. Dalšími významnými kulturními institucemi jsou Muzeum Českého ráje v Turnově s pozoruhodnými mineralogickými sbírkami nebo Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou. Kromě zmiňovaných kulturních zařízení se na území Libereckého kraje v roce 2004 nacházelo 25 stálých kin, 244 veřejných knihoven a jejich poboček, 35 muzeí, 9 divadel a 176 sakrálních staveb.

Tab. 14: Vybavení okresů Libereckého kraje vybranými druhy zařízení k 31. 12. 2004

Správní jednotka	Kina	Muzea	Divadla	Sakrální stavby	Veřejné knihovny
Česká Lípa	5	7	2	27	55
Jablonec nad Nisou	5	5	1	26	42
Liberec	8	11	4	63	76
Semily	7	12	2	60	71
Liberecký kraj	25	35	9	176	244

Zdroj: Vlastní zpracování, Městská a obecní statistika

Do kulturního dědictví Libereckého kraje patří četné kulturně historické památky. V současné době se zde nachází více než 3 100 evidovaných objektů. Do kategorie národní kulturní památky patří hrad Bezděz, zámek Sychrov, Lemberk, Frýdlant, Hrubý Rohozec a zřícenina hradu Trosky. Tyto historické objekty patří mezi 15 nemovitých památek kraje zpřístupněných návštěvníkům za vstupné. [8]

Zásadním problémem v této oblasti je nedostatek finančních prostředků na provoz, údržbu i rekonstrukci těchto institucí. Díky nedostatku financí jsou památky často ve špatném technickém stavu a mohou být nevhodně využívány.

4.6.2 SWOT ANALÝZA KULTURNÍ A PAMÁTKOVÉ PÉČE

Silné stránky

- významný počet památkově chráněných území, bohatý památkový fond (sakrační památky, lidová architektura),
- poloha regionu u hranic s Polskou republikou a Spolkovou republikou Německo příznivě ovlivňuje podíl zahraničních návštěvníků preferujících vícedenní turistické pobyty,
- proslulost některých hradů a zámků v ČR i zahraničí,
- relativně rovnoměrné rozvrstvení hradů a zámků po Libereckém kraji.

Slabé stránky

- špatný technický stav a nevhodné využívání kulturních památek,
- nedostatek finančních prostředků na obnovu a údržbu,
- nedostatečná materiálně technická základna v okolí některých objektů (ubytovací, stravovací zařízení, doplňkové služby),
- nabídka kulturních služeb je koncentrována do větších sídel.

Příležitosti

- zachovalost a rozmanitost přírodního a kulturního dědictví regionu dává možnost pro širší rozvoj podnikání v oblasti udržitelného cestovního ruchu a navazujících odvětví,
- rozvoj kulturního života v kraji.

Hrozby

- malá propagace památek,
- jednostranně zaměřený zájem návštěvníků a cestovních kanceláří na několik nejznámějších objektů v republice,

- poškození památek a částí území neregulovaným masivním cestovním ruchem,
- nízké platy zaměstnanců hradů a zámků nemotivují k poskytování kvalitních služeb.

V kulturní oblasti je kladem bohatý památkový fond, dobrá poloha regionu a proslulost některých hradů a zámků v ČR i zahraničí. Další kulturní vyžití, jako jsou kina, divadla a knihovny, je na celkem slušné úrovni. Velkým mínusem je, asi tak jako v celé České republice, nedostatek peněz na údržbu a opravy památek, což se projevuje zhoršováním jejich technického stavu.

4.7 Sport a tělovýchova

Sport je jedním z nejvýznamnějších společenských fenoménů dneška. Jedná se o aktivitu, která se dotýká nejširších vrstev obyvatelstva, ať už ve formě rekreační nebo vrcholové. Jde o jeden z pozitivních faktorů sociálního rozvoje jednotlivce či regionu, o prostředek aktivního využití volného času a nezanedbatelný vliv má i na rozvoj zdraví občanů. Sportovní možnosti v obci, regionu či kraji jsou dány zejména existencí sportovních zařízení, jejich technickým stavem, personálním zabezpečením a vlastní nabídkou sportovních aktivit.

4.7.1 SPORT A TĚLOVÝCHOVA V LIBERECKÉM KRAJI

Liberecký kraj se vyznačuje příhodnými přírodními podmínkami pro provozování sportovních aktivit. V kraji působí široké spektrum sportovních a tělovýchovných organizací, které mají dlouhou tradici. Velkou úlohu v rozvoji tělovýchovy a sportovních dovedností stále sehrává školství.

V kraji se v roce 2004 nacházelo 80 koupališť a bazénů, 249 tělocvičen, včetně školních a 463 stadionů a hřišť. Nejvíce sportovních zařízení poskytoval okres Semily a nejméně okres Česká Lípa.

Tab. 15: Vybraná sportovní zařízení v okresech Libereckého kraje k 31. 12. 2004

Správní jednotka	Koupaliště, bazény	Tělocvičny	Stadiony, hřiště
Česká Lípa	17	29	89
Jablonec nad Nisou	13	59	108
Liberec	18	87	130
Semily	32	74	136
Liberecký kraj	80	249	463

Zdroj: Vlastní zpracování, Městská a obecní statistika

Také v oblasti sportu je málo peněžních prostředků, zvláště v oblasti sportovních aktivit určených pro širokou veřejnost. Tato finanční situace vede k nedostačující údržbě a rekonstrukcím a hlavně k omezené výstavbě nových sportovišť.

Podpora tělovýchovných jednot a sportovních klubů nemusí mít vždy finanční podobu, pro budování sportovních areálů mohou přispět i orgány místní samosprávy poskytováním obecních ploch nebo zajišťováním provozu a údržby sportovišť.

Přestože se sport a jiné tělovýchovné aktivity výrazně podílejí na naplňování volného času, podporují zdravý životní styl a jsou do jisté míry i prevencí pro sociálně patologické jevy, v poslední době o něj klesá zájem, hlavně ze strany mládeže.

4.7.2 SWOT ANALÝZA SPORTU A TĚLOVÝCHOVY

Silné stránky

- kulturně - přírodní prostředí je vhodné k rozvoji volnočasových tělovýchovných a sportovních aktivit i turistického ruchu,
- stálá a kvalitní činnost občanských tělovýchovných sdružení.

Slabé stránky

- neuspokojivý technický stav objektů sportovních zařízení,
- omezená výstavba, údržba veřejně přístupných sportovišť a nezajištěný provoz,

- rozdílná úroveň vedení povinné tělesné výchovy ve školách a nedostatečný počet hodin,
- nedostatečné možnosti aktivního zapojení do zájmové tělovýchovné činnosti na školách.

Příležitosti

- prevence sociálně patologických jevů podporou programů volnočasových aktivit, včetně sportovních aktivit,
- zajištění rychlé obnovy a kvalitního udržování sportovišť,
- investice do volnočasových aktivit vytváří kladné externality (např. zaměstnanost).

Hrozby

- pokles zájmu mládeže o sportovní aktivity,
- celkově nezdravý životní styl a nárůst civilizačních chorob.

Sport patří k silnější stránkám Libereckého kraje. Jsou zde vhodné přírodní podmínky pro provozování sportovních aktivit a také v kraji působí řada tělovýchovných sdružení s dlouhodobou tradicí. I v této oblasti se promítá nedostatek peněz, který neumožňuje další výstavbu a údržbu veřejně přístupných sportovišť.

4.8 Bydlení a bytový fond

Bydlení je v současné době jedním z hlavních témat generace, která se pokouší postavit na vlastní nohy. Většina mladých rodin se snaží pořídit vlastní bydlení, ať už modernizací starého domu či bytu nebo výstavbou nového rodinného domu, a zajistit tak rodině zázemí. Jako ve všech ostatních oblastech jsou podstatným prvkem finance, kterých mladí zrovna moc nemají.

4.8.1 VYSVĚTLENÍ POJMŮ

Zahájené byty jsou takové, jejichž výstavba byla ve sledovaném období zahájena podle zápisu ve stavebním deníku, a to bez ohledu na to, zda tyto byty byly ve sledovaném období dokončeny či nikoliv.

Dokončené byty jsou ty byty, na které ve sledovaném období nabyla právní moci vydaná kolaudační rozhodnutí.

Byty **rozestavěné** jsou byty, jejichž výstavba byla zahájena (bez ohledu na to, zda ve sledovaném roce nebo v letech předchozích), ale nebyla do konce sledovaného období dokončena.

Obytnou plochou bytu se rozumí podlahová plocha obytných místností. Za obytnou místnost se považuje přímo osvětlená a přímo větratelná místnost o podlahové ploše alespoň 8 m², kterou lze přímo nebo nepřímo vytápět a je určena k celoročnímu bydlení. [8]

4.8.2. BYDLENÍ A BYTOVÝ FOND V LIBERECKÉM KRAJI

Domovní a bytový fond Libereckého kraje se v rámci ČR vyznačuje významně větším podílem starších a technicky zanedbanějších domů a bytů. Nejstarší bytový fond se nachází v okrese Semily.

Průměrný věk trvale obydlených domů v kraji, který činí 54,5 let, je ve srovnání s ostatními kraji vysoký a řadí Liberecký kraj na jedenácté místo v mezikrajském srovnání. Průměrné stáří domovního fondu v České republice je 46,9 let.

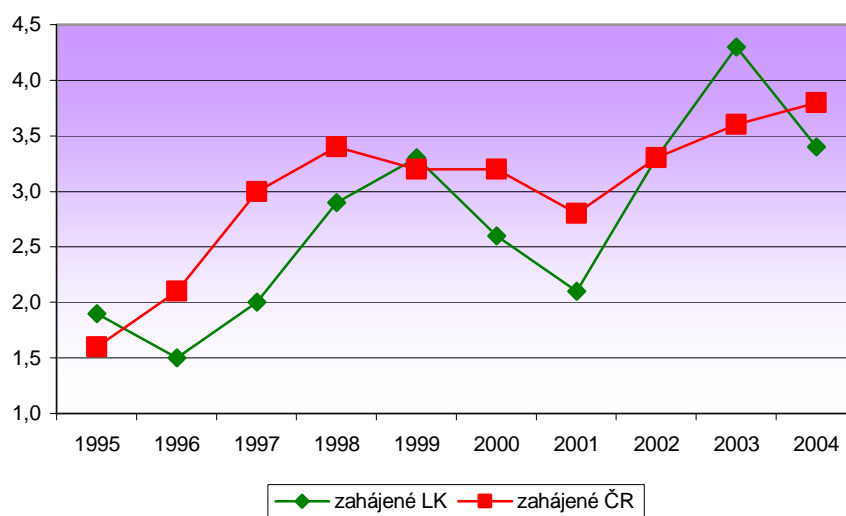
Bytová výstavba

Tab.16: Bytová výstavba v Libereckém kraji

	2000	2001	2002	2003	2004
Zahájené byty	1 135	917	1 400	1 838	1 435
z toho v rodinných domech	427	503	496	590	695
Rozestavěné byty k 31. 12.	4 375	4 478	4 840	5 547	5 648
z toho v rodinných domech	2 089	2 177	2 252	2 458	2 626
Dokončené byty	1 001	869	983	1 143	1 316
z toho v rodinných domech	401	395	421	397	499
Dokončené byty na 100 zahájených bytů	88,2	94,8	70,2	62,2	91,7
Dokončené byty na 1 000 obyvatel	2,3	2,0	2,3	2,7	3,1
Průměrná obytná plocha dokončeného bytu v m ²	63,8	65,7	63,6	59,7	61,4
z toho bytu v rodinných domech	97,9	96,8	92,7	96,6	94,2

Zdroj: Vlastní zpracování, Statistické ročenky Libereckého kraje 2003, 2005

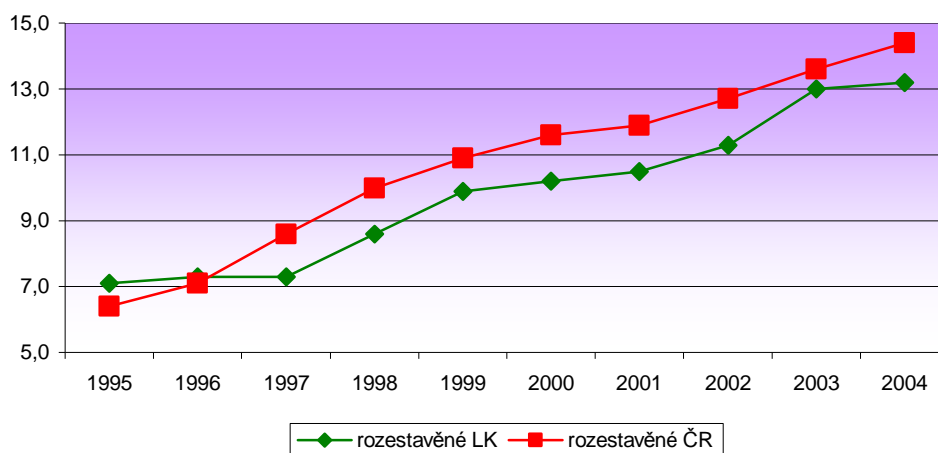
V roce 2004 byla v Libereckém kraji **zahájena výstavba** 1 435 bytů, což ve srovnání s rokem 2000 představuje nárůst o 26,4 %. V rodinných domech bylo zahájeno 695 bytů, to je více než 60 % nárůst oproti roku 2000. V průběhu sledovaného období se zastoupení zahájené výstavby v rodinných domech celkově zvyšovalo, přestože počet zahájených bytů v jednotlivých letech kolísal.

Obr. 15: Počet zahájených bytů na 1000 obyvatel

Zdroj: Vlastní zpracování, Statistická ročenka Libereckého kraje 2005

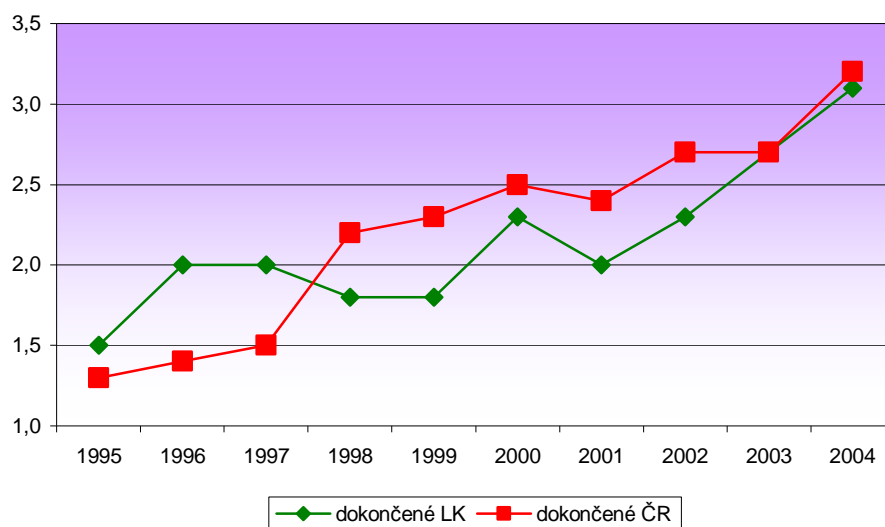
Ve stejném roce bylo v kraji **rozestavěno** 5 648 bytů, z toho 2 626 bytů v rodinných domech. V průběhu daného období docházelo průměrně k 6,6 % růstu rozestavěných bytů.

Obr. 16: Počet rozestavěných bytů na 1000 obyvatel

Zdroj: Vlastní zpracování, Statistická ročenka Libereckého kraje 2005

Ke konci roku 2004 bylo dokončeno 1 316 bytů, z toho ve 499 případech se jednalo o byty v rodinných domech. Celkový počet **dokončených bytů** (v rodinných domech) především ukazuje na schopnost domácností finančně zvládnout bytovou výstavbu. V hodnocení objemu dokončených bytů je podstatná doba výstavby, která vyjadřuje její efektivitu. S rostoucí dobou rozestavěnosti se prodražuje stavba. Průměrná doba výstavby rodinných domů v Libereckém kraji se pohybuje kolem 4 let, bytové domy se staví více než 3 roky. Všeobecně platí, že rodinné domy se staví déle než bytové domy. Jedním z důvodů bývá skutečnost, že se rodinné domy většinou staví svépomocí a na včasné dokončení má vliv nedostatek financí.

Obr. 17: Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel

Zdroj: Vlastní zpracování, Statistická ročenka Libereckého kraje 2005

Plynulost bytové výstavby lze hodnotit na základě počtu dokončených bytů na 100 zahájených. V roce 2004 tak bylo na 100 zahájených bytů dokončeno 91,7 bytů, v roce 2000 pouze 88,2 bytů. Plynulost bytové výstavby jednoznačně závisí na druhu stavěného objektu, na finanční situaci a možnostech stavebníka nebo na způsobu výstavby (svépomoc, využití stavebních firem). Poměrně významný vliv má i složitost a časová náročnost administrativní přípravy stavby (stavební povolení, žádosti o úvěr, kolaudace).

Dalším hodnotícím ukazatelem je **intenzita bytové výstavby**. Ta vyplývá z objemu dokončených bytů na 1000 obyvatel. Od roku 2002 se tento ukazatel každoročně zvyšuje. Nejvyšší hodnoty za sledované období bylo dosaženo v roce 2004, kdy na 1 000 obyvatel připadlo 3,1 dokončených bytů.

Průměrná obytná plocha dokončeného bytu v Libereckém kraji v roce 2000 činila 63,8 m², v roce 2004 pak došlo k snížení průměrné obytné plochy o 2,4 m². V případě rodinných domů se průměrná obytná plocha pohybovala během celého sledovaného období nad 90 m². Lze tedy říci, že obytná plocha dokončených bytů v kraji celkově dosahovala v celém období 2000 - 2004 nadprůměrných hodnot ve srovnání s ostatními kraji.

Z celkového počtu 1 316 dokončených bytů v roce 2004 bylo 1 129 z nich realizováno ve stavbách určených k bydlení. Především se jednalo o byty v bytových a rodinných domech. Nejméně bytů v roce 2004 bylo vybudováno v nebytových objektech. Od roku 2000 došlo ke změně struktury dokončených bytů podle druhu objektu. Je patrný pokles podílu nástaveb a přístaveb k rodinným i bytovým domům, počet těchto bytů se snížil o 34,4 %. Zatímco v roce 2000 převažovaly byty v rodinných domech (40,1 %), v roce 2004 je nahradily byty v bytových domech. Ve srovnání s rokem 2000 zaznamenala největší nárůst výstavba bytů v nebytových prostorách, a to o více než 96 %. Významně také vzrostl podíl dokončených bytů v rámci bytových domů, a to na 41,6 %.

Modernizované byty neznamení přírůstek nových bytů, ale jsou vnímány jako zvýšení kvality stávajícího bytového fondu. Význam modernizace bytového fondu od roku 2000 do roku 2004 vesměs vzrůstal a počet dokončených modernizací bytů se tak v Libereckém kraji téměř zdvojnásobil. Ve srovnání s ostatními kraji však modernizace bytového fondu Libereckého kraje není příliš výrazná.

Cena bytů

Průměrná pořizovací hodnota nových bytů závisí především na nákladech spojených s jejich výstavbou. Náklady na výstavbu nových bytů jsou poměrně výrazně územně diferencované, a to ve všech druzích objektů. Výše pořizovací ceny jednotlivých druhů staveb odráží formu výstavby. Výstavba na zakázku prostřednictvím větších stavebních firem bývá výrazně dražší než dům stavěný vlastními silami.

Průměrná pořizovací hodnota 1 m² užitkové plochy bytů dokončených v novém rodinném domě v letech 2000 až 2004 v Libereckém kraji plynule rostl. V roce 2000 dosáhla výše 15 065 Kč, v roce 2004 hodnoty 16 639 Kč. Tato změna představovala cenový nárůst o 10,4 %. Průměrná pořizovací hodnota 1 m² užitkové plochy bytů v nástavbách a přístavbách k rodinným domům ve sledovaném období kolísala. Nejvyšší hodnoty dosáhla v roce 2002, kdy 1 m² stál 9 932 Kč.

Požizovací náklady na jednotku užitkové plochy v bytových domech Libereckého kraje meziročně klesaly až do roku 2003. V roce 2004 naopak průměrná pořizovací hodnota vystoupala až na 26 341 Kč za 1 m². Překročením hranice 25 000 Kč za 1 m² se tak Liberecký kraj společně s hlavním městem Praha stal regionem, kde se stavěly nejdražší byty. Vývoj pořizovacích hodnot 1 m² užitkové plochy bytů dokončených v nástavbách a přístavbách k bytovým domům vykazoval v kraji klesající tendenci. V roce 2000 byla hodnota průměrných pořizovacích nákladů 17 805 Kč, zatímco v roce 2004 to bylo již jen 10 499 Kč za 1 m².

Průměrná pořizovací hodnota 1 m² užitkové plochy bytů je sice nejobjektivnějším a nejčastějším ukazatelem cenové úrovně výstavby v jednotlivých krajích, ale teprve přepočet celkové hodnoty realizovaných staveb na počet domů, resp. bytů zpřesňuje představu o jejich finanční náročnosti. V roce 2004 byly v Libereckém kraji stavěny byty v bytových domech v průměru za 1,54 mil. Kč. Byty v rodinných domech byly ve stejném období cca 1,6krát dražší a jejich průměrná cena tak činila 2,47 mil. Kč.

4.8.3 SWOT ANALÝZA BYDLENÍ A BYTOVÉHO FONDU

Silné stránky

- spokojenost obyvatel kraje s vlastním bydlením je vyšší než v průměru v ČR,
- přitažlivost pro bydlení,
- úroveň bydlení je poměrně vysoká, v souvislosti se zvětšením obytné plochy bytů a mírným poklesem počtu osob na jednu obytnou místnost v bytě.

Slabé stránky

- zastaralý bytový fond v kraji,
- vysoké výdaje na bydlení,
- nedostatek bytů.

Příležitosti

- možnosti pro další bytovou výstavbu,
- možnost využití objektů druhého bydlení pro trvalé bydlení (oživení venkova).

Hrozby

- pomalá obnova staré bytové zástavby,
- i přes finanční podpory pro zájemce o byty (stavební spoření, hypoteční úvěry apod.) je pro řadu občanů koupě či výstavba bytu nedostupná.

Úroveň bydlení je v Libereckém kraji na poměrně vysoké úrovni, ale je zde zastaralý bytový fond a pomalá obnova staré bytové zástavby. Výstavba nových bytů probíhá, jenže je velmi pomalá a nové byty jsou často cenově nedostupné pro mladé rodiny. Obrací se trend z minulých let, kdy se lidé stěhovali z vesnic do měst do bytových domů. Dnes je situace opačná a lidé se vrací z měst do menších obcí nebo aspoň na okraje měst do rodinných domů.

5. NÁVRH OPATŘENÍ K ODSTRANĚNÍ VYBRANÝCH SLABÝCH STRÁNEK V OBLASTI LIDSKÝCH ZDROJŮ A MOŽNOSTI JEJICH FINANCOVÁNÍ

SWOT analýza, která byla provedena v předchozí kapitole, umožnila poukázat na některá rizika a slabé stránky Libereckého kraje v oblasti lidských zdrojů. Je také podkladem pro potřebné kroky k odstranění těchto slabých míst a navržení možností jejich financování. Tato kapitola nastíní možnosti řešení vybraných slabých stránek z některých oblastí lidských zdrojů.

5.1 Obyvatelstvo

Děti jsou budoucností společnosti, a proto by měl stát usilovat o jejich zdravý vývoj. Tato skupina lidí je snadno ovlivnitelná a dnešní doba jí poskytuje plno „lákadel“ v podobě internetu, počítačových her, návykových látek a podobně. Problematika sociálně patologických jevů je zajímavá, proto bude více rozebrána.

SLABÁ STRÁNKA

- zvyšování sociálně patologických jevů u mládeže

Období školního vzdělávání má velmi významnou funkci v oblasti formování osobnosti mladých lidí a vše, co se v tomto období nepodaří, se jen velmi obtížně napravuje v období dospělosti. Toto je také důvod, proč je oblasti prevence sociálně patologických jevů u školní populace věnována mimořádná pozornost, a to nejen ze strany ministerstva, ale i všech dalších složek podílejících se na řízení školství, zvláště pak krajů a obcí.

Prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy zahrnuje především aktivity v oblastech prevence:

- násilí a šikanování,
- záškoláctví,
- kriminality, delikvence, vandalismu a jiných forem násilného chování,
- ohrožení mravnosti a ohrožování mravní výchovy mládeže,
- xenofobie, rasismu, intolerance a antisemitismu,
- užívání návykových látek (včetně opomíjeného alkoholu a kouření), anabolik, medikamentů a dalších látek,
- patologického hráčství (gambling),
- diváckého násilí,
- komerčního sexuálního zneužívání dětí,
- syndromu týraných a zneužívaných dětí,
- sekt a sociálně patologických náboženských hnutí. [24]

NÁVRHOVANÁ OPATŘENÍ

- zvýšení prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže,
- zajistit odborné přednášky o této problematice v rámci školního vyučování,
- více kontrolovat prodej alkoholu a tabákových výrobků osobám mladším 18 let,
- zavést do škol a školských zařízení celodenní systém péče o děti a mládež s nabídkou volnočasových aktivit atraktivních pro jednotlivé věkové skupiny organizovaných školními družinami a školními kluby,
- prevence nejen ve školách, ale i v rodinách – spolupráce s rodiči,
- zajistit odbornost pedagogů v dané oblasti,

- vytvoření školských poradenských pracovišť.

Dlouhodobým cílem je vytvoření a nastolení bezpečného prostředí, výchova ke zdravému životnímu stylu, osvojení pozitivního sociálního chování a rozvoj osobnosti.

MOŽNOSTI FINANCOVÁNÍ

Jedním z možných způsobů financování oblasti lidských zdrojů může být finanční výpomoc od kraje, který vytváří různé programy. Další možností jsou dotace ze státního rozpočtu. V neposlední řadě nesmí být opomíjeny ani fondy z Evropské Unie zaměřující se na podporu rozvoje lidských zdrojů jako je systém celoživotního vzdělávání, aktivní politika zaměstnanosti apod.

krajské zdroje

Podpora projektu v resortu školství – předmětem podpory je:

- společné aktivity dětí, rodičů a škol/školských zařízení,
- volnočasové aktivity,
- činnost informačních center mládeže. [18]

Podpora sociálních programů Libereckého kraje – program poskytuje finanční prostředky na:

- podporu kvality a rozvoje sociálních služeb, podporu optimalizace integrovaného komunitního systému sociální péče v rámci daného území Libereckého kraje,
- projekty v oblasti protidrogové politiky a prevence kriminality,
- projekty podporující aktivity národnostních a etnických menšin. [19]

národní zdroje

Programy na podporu aktivit v oblasti prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu MŠMT – prioritami projektů jsou oblasti:

- vzdělávání učitelů a dalších pedagogických pracovníků v oblasti prevence sociálně patologických jevů,

- prevence s cílovou skupinou učňovská mládež, národnostní menšiny, skupiny mládeže se zvýšeným rizikem výskytu sociálně patologických jevů,
- vytvoření projektů na podporu zdravého životního stylu ve školách postavených na posilování komunikačních dovedností, zvládání konfliktů apod. [20]

Program státní podpory práce s dětmi a mládeží pro nestátní neziskové organizace je zaměřen na tři oblasti:

- podpora kmenových činností nestátních neziskových organizací dětí a mládeže,
- rozvoj vybraných oblastí práce s dětmi a mládeží, které navazují na jednotlivé směry státní politiky,
- podpora rozvoje materiálně technické základny mimoškolních aktivit dětí a mládeže. [21]

5.2 Práce a trh práce

Jelikož je otázka nezaměstnanosti stále aktuální, bude právě ona vybrána za oblast trh práce. Zejména pak nezaměstnanost absolventů škol všech stupňů, kteří mají velké problémy najít uplatnění na trhu práce především kvůli absenci jakékoliv odborné praxe.

SLABÁ STRÁNKA

- nedostatečné uplatňování absolventů středních, vyšších odborných a vysokých škol

Absolventi škol patří na trhu práce k rizikovým skupinám, neboť jsou ohroženi nezaměstnaností ve výrazně vyšší míře než je průměrná míra nezaměstnanosti. Celkový počet nezaměstnaných absolventů je ovlivněn řadou faktorů, jedním z nich může být například několikaletá praxe, která je vyžadována ze strany většiny zaměstnavatelů. Při hledání pracovního místa však mohou konkurovat jinými přednostmi - zejména aktuálními odbornými znalostmi, znalostí cizích jazyků, počítačovými dovednostmi nebo větší profesní flexibilitou.

Tato riziková skupina má problémy s uplatněním na trhu práce zhruba do 25 let, po této věkové hranici se jejich situace výrazně zlepší a ustálí. Míry nezaměstnanosti jsou potom rozloženy podle obvyklého schématu – nejnižší míru nezaměstnanosti mají vysokoškoláci, dále lidé s maturitou, vyšší úroveň nezaměstnanosti je patrná u vyučených a nejvyšší u lidí, kteří mají pouze základní vzdělání. Ti mají navíc problémy s uplatněním po celé své ekonomicky aktivní období.

NÁVRHOVANÁ OPATŘENÍ

- zvolit správnou cestu dalšího vzdělání u absolventů základních škol, nepodceňovat význam informací o situaci na trhu práce,
- příprava a předložení změn zákonů souvisejících s problematikou školství,
- zdůraznit význam praxe během studia,
- zaměření škol na osvojování tzv. klíčových kompetencí a reflektovat tak požadavky zaměstnavatelů týkající se především ochoty učit se, komunikačních dovedností, práce s informacemi, s výpočetní technikou, jazykových znalostí a celé řady sociálních kompetencí (schopnost práce v týmu, řešit problém, rozhodovat se, nést zodpovědnost, být přizpůsobivý a schopnost týmové práce),
- vytváření nových pracovních míst, zejména absolventských,
- podpořit spolupráci vysokých škol a zaměstnavatelů – zvýšení motivace ke spolupráci,
- motivace vysokých škol ke koordinaci studijních oborů se zaměřením na potřeby zaměstnavatelů v regionu.

Cílem těchto opatření by mělo být snížení nezaměstnanosti absolventů škol, zvýšení jejich konkurenceschopnosti na trhu práce a usnadnit jim zařadit se do pracovního procesu.

MOŽNOSTI FINANCOVÁNÍ

krajské zdroje

Podpora hospodářsky slabých oblastí Libereckého kraje – cílem je posílit uplatnitelnost uchazečů o práci na trhu práce a zvýšit informovanost o trhu práce. [17]

národní zdroje

- státní rozpočet – zvýhodnění podniků na daňových úlevách

evropské zdroje

Operační program rozvoj lidských zdrojů je zaměřen především na podporu aktivní politiky zaměstnanosti v regionech, a to prostřednictvím dotací na školení zaměstnanců a dotací na tvorbu pracovních míst. Pomoc je poskytována i jednotlivcům jako jsou např.: absolventi škol a mladiství, žáci a studenti ZŠ, SŠ, VOŠ, osoby dlouhodobě nezaměstnané a ohrožené nezaměstnaností atp. [16]

5.3 Bydlení a bytový fond

Mnoho mladých lidí v současné době stále více řeší otázku vlastního bydlení. Právě mladí lidé jsou pro kraj důležití, proto by měli být podporováni při prvních krůčcích života. Většinou nemají prostředky na výstavbu rodinného domu ani na drahé pronájmy. Pomohla by výstavba bytových domů s nízkým nájmem, levnější pozemky na výstavbu rodinného domu, nebo třeba finanční výpomoc ve formě bezúročných půjček. Zcela jistě by to pomohlo omladit stárnoucí region.

SLABÁ STRÁNKA

- nedostatek bytů

Rozvoj bydlení je jedním z významných prvků pro stabilizaci osídlení v hospodářsky slabých oblastech. Při výstavbě bytů a domů by však neměly být opomenuty další podmínky, které rozvoj bydlení podtrhují. Jedná se například o dostatek pracovních míst, zajištění dopravní obslužnosti nebo třeba i existence mateřských a základních škol či obchody se základními potravinami v blízkosti bydliště. Bez vytvoření takovýchto podmínek by investice do oblasti bydlení byly zbytečné. Výběr lokality pro bydlení je proto velmi důležitý a neměl by se uspěchat, ale naopak by se měla velmi dobře promyslet všechna pro a proti.

NÁVRHOVANÁ OPATŘENÍ

- další bytová výstavba,
- rekonstrukce stávajícího bytového fondu,

- snížit počet neobydlených domů a bytů,
- zvýšit počet dokončených bytů,
- využití objektů druhého bydlení pro trvalé bydlení,
- zainvestování nových lokalit pro výstavbu rodinných a bytových domů.

MOŽNOSTI FINANCOVÁNÍ

národní zdroje

Státní fond rozvoje bydlení – je jedním ze základních nástrojů státní bytové politiky. Úkolem Fondu je vytvářet, akumulovat a rozšiřovat finanční prostředky určené na podporu investic do bydlení a používat je v souladu se zákonem na podporu především v následujících třech směrech:

- na podporu výstavby bytů, z toho především bytů nájemních,
- na podporu oprav bytového fondu, z toho především na podporu oprav domů vystavěných panelovou technologií,
- na podporu výstavby technické infrastruktury v obcích, tedy na zainvestování pozemků vhodných pro budoucí bytovou výstavbu. [23]

Podpora rozvoje bydlení – cílem programu je zlepšení bytové situace obyvatelstva tak, aby domácnosti byly schopné nalézt vhodné bydlení odpovídající jejich finančním možnostem. Vedle podpory nové bytové výstavby je podporována i péče o stávající bytový fond. Výrazněji jsou podporovány skupiny obyvatelstva znevýhodněné v přístupu k adekvátnímu bydlení nejen nízkou příjmovou úrovní, ale i zdravotním stavem, věkem, či sociálním handicapem. Dílčí cíle programu jsou např.:

- pomoc při uspokojování bytových potřeb osob, které si vlastními silami nemohou pořídit odpovídající bydlení,
- snížení stáří bytového fondu,
- zkvalitnění bytového fondu,
- podpora udržitelného rozvoje bytového fondu. [14]

6. ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo analyzovat problematiku lidských zdrojů v Libereckém kraji a navrhnout opatření pro jejich rozvoj. Pro tento účel byla použita SWOT analýza, z které vyplynulo, že dostatečná pozornost není věnována především přípravě pracovní síly na školách a také systému celoživotního vzdělávání. Další slabou stránkou tohoto kraje se ukázala mimo jiné i vysoká nezaměstnanost, zastaralý bytový fond a nedostačující množství bytů. Výsledky analýzy potvrzují nedostatek finančních prostředků ve všech zkoumaných oblastech, které jsou důležité zejména pro jejich další rozvoj.

Znepokojující je také zjištění, že nezaměstnanost absolventů škol stále narůstá a je výrazně vyšší než průměrná míra nezaměstnanosti. Proto je nutné tyto absolventy lépe připravit pro trh práce, na kterém panuje velký konkurenční boj. Je zapotřebí klást především důraz na jazykové znalosti, které se staly v dnešní době, zvláště po vstupu do Evropské Unie, nutnou součástí každého z nás. Důležité je také ve studentech podporovat zdravé sebevědomí, zodpovědnost a komunikační dovednosti, které se při hledání vhodného pracovního místa jistě budou hodit.

Rozvoj lidských zdrojů musí usilovat nejen o zvyšování kvalifikace a výkonnosti pracovní síly jako základního faktoru růstu a prosperity ekonomiky, ale i o vytváření příznivého pracovního a životního prostředí, o přizpůsobivost lidí měnícím se podmínkám a o celkově vyšší životní úroveň všech občanů.

Tato práce vychází především z dat shromažďovaných Českým statistickým úřadem, jsou v ní však obsaženy rovněž poznatky ze statistických zjišťování, která jsou organizována jinými rezorty. V tomto rozsahu práce samozřejmě není možné se podrobně věnovat všem oblastem. Práce by měla sloužit jako základní analýza, na kterou mohou navázat další výzkumy nebo mohou být rozpracovány další slabé stránky jednotlivých oblastí.

Na závěr je nutné konstatovat, že bez finanční podpory a hlavně snáživosti a pozitivního přístupu obyvatel, pro které jsou tato opatření vytvářena, nelze dosáhnout požadovaného výsledku. Záleží na každém jedinci, který touží po lepší budoucnosti.

SEZNAM LITERATURY

- [1] ARMSTRONG, H. - Personální management, Praha: Grada Publishing, 1999. ISBN 80-7169-614-5
- [2] BELCOURT, M., WRIGHT, P. C. - Vzdělávání pracovníků a řízení pracovního výkonu, Praha: Grada Publishing, 1998. ISBN 80-7169-459-2
- [3] KOUBEK, J. - Řízení lidských zdrojů. Praha: Management Press, 2002. ISBN 80-7261-033-3
- [4] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR - Strategie rozvoje lidských zdrojů pro Českou republiku, Praha: Úřad vlády ČR, 2003. ISBN 80-86734-02-1
- [5] SIEGWART, H. - Human - Resource - Management. Stuttgart: Schäffer - Poeschel, 1999. ISBN 3-8202-1151-9
- [6] Statistická ročenka Libereckého kraje 2004. Liberec: ČSÚ, Krajská reprezentace Liberec, 2004. ISBN 80-250-0939-4
- [7] ČSÚ – Krajská reprezentace Liberec. *Statistická ročenka Libereckého kraje 2003* [online]. [cit. 17. 4. 2006]. Dostupné z: <[http://www.czso.cz/xl/edicniplan.nsf/t/62003C960D/\\$File/13510103.pdf](http://www.czso.cz/xl/edicniplan.nsf/t/62003C960D/$File/13510103.pdf)>
- [8] ČSÚ – Krajská reprezentace Liberec. *Statistická ročenka Libereckého kraje 2005* [online]. [cit. 17. 4. 2006]. Dostupné z: <[http://www.czso.cz/xl/edicniplan.nsf/t/C3004310FE/\\$File/13-5101-05.pdf](http://www.czso.cz/xl/edicniplan.nsf/t/C3004310FE/$File/13-5101-05.pdf)>
- [9] *Charakteristika okresu Česká Lípa*. Český statistický úřad - Liberec [online]. [cit. 18. 4. 2006]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/okres_ceska_lipa>
- [10] *Charakteristika okresu Jablonec nad Nisou*. Český statistický úřad - Liberec [online]. [cit. 18. 4. 2006]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/okres_jablonec_nad_nisou>
- [11] *Charakteristika okresu Liberec*. Český statistický úřad - Liberec [online]. [cit. 18. 4. 2006]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/okres_liberec>
- [12] *Charakteristika okresu Semily*. Český statistický úřad - Liberec [online]. [cit. 18. 4. 2006]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/okres_semily>
- [13] *Informace o vzdělávací soustavě v ČR* [online]. [cit. 2. 5. 2006]. Dostupné z: <<http://www.icm.uh.cz/str/vzdelavani/informace-o-vzdelavaci-soustave-v-cr>>

- [14] Ministerstvo pro místní rozvoj. *Přehled programů rozvoje působnosti Ministerstva pro místní rozvoj ČR* [online]. [cit. 7. 5. 2006]. Dostupné z:
<http://www.mmr.cz/upload/files/dotace/Prehled_programu_rozvoje_v_pusobnosti_MMR_CR_2006.pdf>
- [15] MOS - Městská a obecní statistika [online]. [cit. 17. 4. 2006]. Dostupné z:
<<http://www.czso.cz/lexikon/mos.nsf/openkraj?openform&:cz051>>
- [16] *Operační program rozvoj lidských zdrojů* [online]. [cit. 7. 5. 2006]. Dostupné z:
<<http://www.esfcr.cz/clanek.php?lg=1&id=403>>
- [17] *Podpora hospodářsky slabých oblastí Libereckého kraje* [online]. [cit. 7. 5. 2006]. Dostupné z: < http://www.kraj-lbc.cz/public/orlk/podminky_programu_c_18_2_kolo_9d77dbb4ed.rtf>
- [18] *Podpora projektů v resortu školství* [online]. [cit. 7. 5. 2006]. Dostupné z: < http://www.kraj-lbc.cz/public/10_podpora_projektu_v_resortu_skolstvi_7ac909db3a.rtf>
- [19] *Podpora sociálních programů Libereckého kraje* [online]. [cit. 7. 5. 2006]. Dostupné z: <http://www.kraj-lbc.cz/public/9_podpora_socialnich_programu_libereckeho_kraje_4b3e68ff8e.rtf>
- [20] Prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy [online]. [cit. 7. 5. 2006]. Dostupné z:
<http://www2.webpark.cz/kverek/nove_12_02/023.htm>
- [21] *Program státní podpory práce s dětmi a mládeží pro nestátní neziskové organizace* [online]. [cit. 7. 5. 2006]. Dostupné z: <<http://www.adam.cz/dokumenty/programsmst2003.htm>>
- [22] *Sociální revue (Sociální práce a společenské otázky)* [online]. [cit. 28. 4. 2006]. Dostupné z: < <http://socialnirevue.cz/item/socialni-sluzby/category/ze-sveta>>
- [23] *Státní fond rozvoje bydlení* [online]. [cit. 7. 5. 2006]. Dostupné z:
< <http://www.sfrb.cz/>>

- [24] *Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. [cit. 7. 5. 2006]. Dostupné z:
<http://www.msmt.cz/_DOMEK/default.asp?ARI=100597&CAI=2945&CHID=2&EXPS=&EXPA=>>
- [25] Úřad vlády ČR. *Strategie rozvoje lidských zdrojů pro Českou republiku* [online]. [cit. 25. 4. 2006]. Dostupné z: < http://wtd.vlada.cz/files/rvk/rlz/strategie_rlz.pdf>
- [26] Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky. *Zdravotnická ročenka Libereckého kraje 2004* [online]. [cit. 6. 5. 2006]. Dostupné z:
<http://www.uzis.cz/download.php?ctg=10&search_name=Zdravotnická%20ročenka&kind=2>
- [27] Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky. *Zdravotnictví Libereckého kraje 2004* [online]. [cit. 6. 5. 2006]. Dostupné z:
< http://www.uzis.cz/download.php?ctg=10&search_name=zdravotnictví&kind=2>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Údaje o obyvatelích v obcích okresu Česká Lípa

Příloha č. 2: Údaje o obyvatelích v obcích okresu Jablonec nad Nisou

Příloha č. 3: Údaje o obyvatelích v obcích okresu Liberec

Příloha č. 4: Údaje o obyvatelích v obcích okresu Semily

Příloha č. 5: Vybavení obcí Libereckého kraje vybranými druhy zařízení

Příloha č. 6: Počet školských a vzdělávacích zařízení podle typu v obcích Libereckého kraje

Příloha č. 7: Zdravotní střediska a zařízení sociálního zabezpečení v obcích Libereckého kraje

Všechny údaje v přílohách se vztahují k 31. 12. 2004.

Příloha č. 1: Údaje o obyvatelích v obcích okresu Česká Lípa

Název obce	Počet obyvatel	Průměrný věk obyvatel	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí
Bezděz	271	41,7	1	2	3	6
Blatce	59	41,0	-	2	-	4
Blíževedly	626	37,0	10	8	10	24
Bohatice	144	38,9	2	-	3	7
Brniště	1 363	37,8	15	8	36	38
Cvikov	4 439	38,3	43	48	107	98
Častolovice	54	44,9	1	1	1	2
Česká Lípa	38 776	36,4	419	323	873	1034
Doksy	5 100	40,1	45	50	190	110
Dubá	1 751	38,2	15	19	57	55
Dubnice	537	38,3	8	6	24	18
Hamr na Jezeře	351	36,0	4	4	18	13
Holany	479	36,3	6	2	8	7
Horní Libchava	423	35,0	2	2	38	16
Horní Police	676	37,9	8	12	23	11
Chlum	249	39,6	3	6	4	6
Chotovice	145	38,8	1	-	5	2
Jablonné v Podj.	3 735	39,0	39	37	105	71
Janovice v Podj.	78	38,8	1	1	1	3
Jestřebí	790	36,2	8	6	32	27
Kamenický Šenov	3 967	38,9	35	44	99	105
Kozly	120	41,6	2	2	3	-
Kravaře	766	36,9	7	6	46	23
Krompach	136	40,2	-	-	6	6
Kunratice u Cvikova	537	39,6	5	7	15	24
Kvítkov	165	36,4	1	2	13	6
Luka	104	37,6	-	1	-	2
Mařenice	343	43,4	5	4	9	14
Mimoň	6 709	38,4	60	77	209	175
Noviny p. Ralsk.	260	40,5	4	1	9	12
Nový Bor	12 152	39,3	113	113	253	272
Nový Oldřichov	675	39,5	4	6	28	11
Okna	286	38,9	2	1	15	12
Okrouhlá	492	37,9	2	7	20	18
Pertoltice p. Ralsk.	331	38,0	2	4	18	12
Polevsko	346	38,5	3	2	9	7
Provodín	686	39,5	6	7	12	9
Prysk	412	41,1	4	5	20	8
Radvanec	110	39,2	-	2	3	9
Ralsko	1 834	31,1	38	5	144	129
Skalice u Č. Lípy	1 280	38,2	4	7	53	24
Skalka u Doks	127	39,3	-	-	7	2
Sloup v Čechách	705	43,3	3	19	27	14

Slunečná	69	39,9	-	2	2	1
Sosnová	715	38,7	6	6	12	15
Stráž pod Ralskem	4 067	33,8	58	28	142	173
Stružnice	865	38,0	10	8	24	17
Stvolínky	294	35,2	4	5	11	10
Svojkov	135	39,3	1	-	12	2
Svor	635	38,1	5	6	19	20
Tachov	148	31,9	4	-	12	6
Tuhaň	290	40,2	5	5	2	6
Velenice	176	41,0	-	2	2	4
Velký Valtinov	174	42,0	-	2	2	2
Volfartice	602	37,2	7	7	17	14
Vrchovany	109	37,6	3	-	13	2
Zahrádky	637	37,4	6	5	29	23
Zákupy	2 786	37,1	36	40	73	75
Žandov	1 910	39,2	24	21	52	52
Ždírec	123	34,0	-	-	8	1
Celkem	106 324	37,6	1 100	996	2 988	2 869

Zdroj: Vlastní zpracování, Městská a obecní statistika

Příloha č. 2: Údaje o obyvatelích v obcích okresu Jablonec nad Nisou

Název obce	Počet obyvatel	Průměrný věk obyvatel	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí
Albrechtice v Jiz. h.	338	39,4	2	2	18	6
Bedřichov	263	35,3	3	2	27	36
Dalešice	121	41,0	1	2	3	2
Desná	3 484	39,3	28	42	105	88
Držkov	573	40,7	11	8	12	11
Frýdštejn	850	41,1	11	12	25	11
Jablonec nad Nisou	44 571	39,6	481	488	837	1 137
Janov nad Nisou	1 154	40,0	6	12	57	83
Jenišovice	843	39,0	9	9	24	31
Jílové u Držkova	208	42,2	2	2	8	4
Jiřetín pod Bukovou	647	40,3	5	6	22	20
Josefův Důl	1 021	41,0	8	11	29	29
Koberovy	971	39,7	12	6	14	7
Kořenov	1 017	40,3	8	9	39	35
Lísný	249	46,2	-	2	9	6
Loužnice	221	40,2	4	2	6	3
Lučany nad Nisou	1 670	38,9	20	18	74	42
Malá Skála	1 079	40,5	5	14	36	15
Maršovice	408	39,6	6	5	23	12
Nová Ves nad Nisou	627	39,8	5	9	19	25
Pěnčín	1 759	40,5	11	19	48	50
Plavy	1 075	37,8	14	9	25	32
Pulečný	279	38,7	4	3	11	7
Radčice	152	47,4	2	1	3	1
Rádlo	578	38,4	4	4	7	10
Rychnov u Jabl. n. N.	2 257	36,6	27	20	172	44
Skuhrov	497	39,8	7	7	7	17
Smržovka	3 432	39,4	28	38	103	94
Tanvald	6 917	39,5	58	64	194	192
Velké Hamry	2 759	38,1	24	49	105	75
Vlastiboř	118	48,1	1	2	-	3
Zásada	838	42,3	7	8	32	9
Zlatá Olešnice	527	40,2	2	6	28	19
Železný Brod	6 431	40,6	58	57	94	106
Celkem	87 934	39,6	874	948	2 216	2 262

Zdroj: Vlastní zpracování, Městská a obecní statistika

Příloha č. 3: Údaje o obyvatelích v obcích okresu Liberec

Název obce	Počet obyvatel	Průměrný věk obyvatel	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí
Bílá	791	38,5	6	11	15	31
Bílý Kostel nad Nisou	847	37,7	16	8	42	14
Bílý Potok	643	39,5	6	8	16	10
Bulovka	862	36,1	9	5	30	21
Cetenov	121	44,4	-	-	4	2
Černousy	327	39,9	2	7	25	15
Český Dub	2 773	41,8	23	55	171	64
Čtveřín	396	39,8	4	5	16	6
Děřichov	619	35,7	12	6	7	16
Dlouhý Most	660	38,0	8	7	47	15
Dolní Řasnice	512	37,8	8	6	7	16
Frýdlant	7 495	38,5	78	69	164	149
Habartice	472	35,9	4	8	12	16
Hejnice	2 735	37,9	26	23	49	68
Heřmanice	229	37,4	2	4	6	4
Hlavice	208	48,0	1	3	7	7
Hodkovice nad Mohel.	2 676	39,1	33	17	66	65
Horní Řasnice	232	36,0	1	4	12	5
Hrádek nad Nisou	7 363	38,9	83	66	125	106
Chotyně	861	37,7	12	8	21	17
Chrastava	5 976	37,5	62	58	103	182
Janův Důl	137	37,6	2	3	3	6
Jeřmanice	375	36,7	3	2	33	5
Jindřichovice p. Smrk.	624	43,0	9	19	34	24
Kobyly	301	42,1	2	1	6	5
Krásný Les	444	37,9	6	4	16	6
Kryštofovo Údolí	252	42,7	2	2	16	5
Křižany	683	39,3	8	5	37	14
Kunratice	384	38,5	4	3	10	11
Lázně Libverda	452	36,3	3	1	15	13
Lažany	215	38,4	2	1	3	3
Liberec	97 400	40,2	975	975	1 758	2 128
Mníšek	1 152	38,5	8	12	54	31
Nová Ves	739	37,7	11	5	28	9
Nové Město p. Smrk.	3 922	36,2	47	30	89	99
Oldřichov v Hájích	533	40,4	2	6	44	8
Osečná	1 007	38,4	12	8	24	25
Paceřice	271	42,5	5	2	17	8
Pěnčín	620	38,7	10	8	18	16
Pertoltice	256	38,8	-	4	8	3
Proseč pod Ještědem	269	42,4	3	3	4	10
Příšovice	1 265	38,0	16	7	39	60
Radimovice	242	42,0	3	1	15	8
Raspenava	2 836	37,8	39	15	58	72
Rynoltice	746	39,7	7	6	30	19
Soběslavice	131	40,5	1	2	3	4
Stráž nad Nisou	1 901	38,6	25	13	76	64

Světlá pod Ještědem	834	41,5	6	10	16	13
Svijanský Újezd	367	38,2	2	3	9	12
Svijany	281	42,1	-	1	10	14
Sychrov	188	36,5	2	3	7	2
Šimonovice	446	40,0	5	4	44	16
Višňová	1 305	38,9	8	11	22	33
Vlastibořice	235	43,7	2	7	14	5
Všelibice	524	40,6	5	3	12	12
Zdislava	268	39,4	5	4	13	3
Žďárek	132	36,7	-	1	1	-
Celkem	158 535	39,6	1 636	1 563	3 531	3 595

Zdroj: Vlastní zpracování, Městská a obecní statistika

Příloha č. 4: Údaje o obyvatelích v obcích okresu Semily

Název obce	Počet obyvatel	Průměrný věk obyvatel	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí
Bělá	258	42,5	3	1	6	4
Benecko	1 124	39,8	6	16	21	29
Benešov u Semil	839	37,8	7	8	19	13
Bozkov	582	40,3	8	7	15	5
Bradlecká Lhota	207	43,4	3	-	7	1
Bukovina u Čisté	183	36,8	1	-	-	4
Bystrá nad Jizerou	120	45,1	2	1	3	1
Čistá u Horek	533	42,0	5	4	3	12
Háje nad Jizerou	645	39,5	4	12	13	11
Harrachov	1 647	39,4	11	16	24	72
Holenice	72	46,4	-	3	1	4
Horka u Staré Paky	257	40,9	1	3	3	8
Horní Branná	1 817	38,2	21	20	48	30
Hrubá Skála	521	42,9	6	7	11	17
Chuchelna	900	39,1	7	15	25	23
Jablonec nad Jizerou	1 941	39,6	18	23	29	51
Jesenný	502	42,8	2	6	9	18
Jestřabí v Krkonoších	241	44,2	2	3	3	4
Jilemnice	5 770	38,4	62	38	79	110
Kacanovy	175	45,4	-	2	6	3
Karlovice	700	41,7	2	6	31	21
Klokočí	162	40,0	2	-	1	3
Košťálov	1 672	39,4	20	23	33	29
Kruh	495	40,6	6	6	7	10
Ktová	166	45,2	1	4	9	5
Levínská Olešnice	362	39,5	3	10	12	8
Libštát	961	38,6	5	10	20	26
Lomnice nad Popel.	5 924	40,0	49	71	105	116
Loučky	147	43,0	-	1	1	1
Martinice v Krkon.	559	41,8	4	6	7	9
Mírová pod Kozák.	1 473	40,0	19	15	95	17
Modřišice	363	40,9	2	3	14	8
Mříčná	477	38,3	7	7	5	1
Nová Ves nad Popel.	662	38,8	5	7	16	19
Ohrazenice	1 069	38,4	11	12	36	21
Olešnice	184	41,5	1	3	6	4
Paseky nad Jizerou	250	43,1	2	4	5	6
Peřimov	208	41,7	2	2	4	5
Poniklá	1 242	40,0	6	8	15	18
Přepěře	845	39,0	6	5	32	43
Příkrý	245	41,7	1	4	3	2
Radostná pod Kozák.	356	43,2	5	4	3	8
Rakousy	73	41,8	2	3	-	-
Rokytnice nad Jizerou	3 254	40,5	32	55	45	49
Roprachtice	271	41,2	1	1	16	6
Rovensko pod Trosk.	1 239	39,7	16	20	12	36
Roztoky u Jilemnice	909	38,4	15	15	26	53

Roztoky u Semil	132	47,4	2	3	2	1
Semily	8 986	39,8	92	78	157	225
Slaná	637	39,6	7	7	6	21
Stružinec	707	40,8	7	13	16	7
Studenec	1 731	39,3	21	21	36	39
Svojk	175	40,3	-	6	3	4
Syřenov	210	40,2	4	2	6	2
Tatobity	516	41,8	4	4	10	24
Troskovice	131	48,9	1	4	7	7
Turnov	14 447	40,9	126	169	327	344
Veselá	203	41,2	1	4	3	5
Výchová nad Jizerou	925	37,4	15	10	20	25
Vítkovice	404	37,9	3	2	22	14
Všeň	508	41,0	5	6	24	10
Vyskeř	359	41,0	2	4	-	10
Vysoké nad Jizerou	1 363	40,3	11	12	21	20
Záhoří	518	39,6	5	4	26	9
Žernov	216	38,8	2	3	26	16
Celkem	74 770	40,0	702	842	1 596	1 727

Zdroj: Vlastní zpracování, Městská a obecní statistika

Příloha č. 5: Vybavení obcí Libereckého kraje vybranými druhy zařízení

Název obce	Kultura					Sport		
	kina	muzea	divadla	sakrální stavby	veřejné knihovny	koupa- liště, bazény	tělo- cvičny	stadio- ny, hřiště
Okres Česká Lípa								
Bezděz	-	-	-	1	1	-	-	-
Blatce	-	-	-	-	-	-	-	-
Blíževedly	-	-	-	-	1	-	-	1
Bohatice	-	-	-	-	-	-	-	-
Brniště	-	-	-	1	2	-	-	2
Cvikov	-	-	-	1	2	-	1	5
Častolovice	-	-	-	-	-	-	-	-
Česká Lípa	1	1	1	2	3	1	11	20
Doksy	1	1	-	1	1	2	2	7
Dubá	-	-	-	3	3	1	1	2
Dubnice	-	-	-	-	1	-	-	1
Hamr na Jezeře	-	-	-	-	1	-	-	1
Holany	-	-	-	1	1	-	-	1
Horní Libchava	-	-	-	-	1	-	-	1
Horní Police	-	-	-	1	1	1	1	1
Chlum	-	-	-	1	1	-	-	-
Chotovice	-	-	-	-	-	-	-	-
Jablonné v Podj.	-	1	-	1	4	2	2	5
Janovice v Podj.	-	-	-	-	1	-	-	-
Jestřebí	-	-	-	2	-	-	1	1
Kamenický Šenov	1	1	-	1	1	1	3	1
Kozly	-	-	-	-	-	-	-	-
Kravaře	-	1	-	1	1	1	-	1
Krompach	-	-	-	1	-	-	-	-
Kunratice u Cvikova	-	-	-	-	1	-	-	1
Kvítkov	-	-	-	-	-	-	-	-
Luka	-	-	-	-	-	-	-	1
Mařenice	-	-	-	-	1	-	-	1
Mimoň	-	-	-	1	1	1	1	5
Noviny pod Ralsk.	-	-	-	-	1	-	-	1
Nový Bor	1	1	1	1	1	1	2	6

Nový Oldřichov	-	1	-	1	1	-	-	1
Okna	-	-	-	-	1	-	-	1
Okrouhlá	-	-	-	-	1	-	-	-
Pertoltice p. Ralsk.	-	-	-	-	1	-	-	-
Polevsko	-	-	-	-	1	-	-	1
Provodín	-	-	-	-	1	-	-	1
Prysk	-	-	-	-	1	-	-	-
Radvanec	-	-	-	-	-	-	-	-
Ralsko	-	-	-	-	1	-	-	1
Skalice u Č. Lípy	-	-	-	1	1	-	-	1
Skalka u Doks	-	-	-	-	-	-	-	-
Sloup v Čechách	-	-	-	1	1	1	-	1
Slunečná	-	-	-	-	1	-	-	-
Sosnová	-	-	-	-	1	-	-	1
Stráž pod Ralskem	1	-	-	1	1	3	2	3
Stružnice	-	-	-	-	1	-	-	2
Stvolínky	-	-	-	-	1	-	-	-
Svojkov	-	-	-	-	1	-	-	-
Svor	-	-	-	-	1	-	1	1
Tachov	-	-	-	-	1	-	-	-
Tuhaň	-	-	-	-	-	-	-	1
Velenice	-	-	-	-	-	-	-	-
Velký Valtinov	-	-	-	-	1	-	-	1
Volfartice	-	-	-	1	1	-	-	-
Vrchovany	-	-	-	-	-	-	-	-
Zahrádky	-	-	-	1	1	-	-	1
Zákupy	-	-	-	1	1	1	1	4
Žandov	-	-	-	-	2	1	-	3
Ždírec	-	-	-	-	-	-	-	-
Celkem	5	7	2	27	55	17	29	89
Okres Jablonec nad Nisou								
Albrechtice v Jiz. h.	-	-	-	1	1	-	1	2
Bedřichov	-	1	-	1	-	-	-	2
Dalešice	-	-	-	-	-	-	-	1
Desná	-	-	-	2	1	-	2	4

Držkov	-	-	-	1	1	-	1	2
Frýdštejn	-	-	-	-	1	-	1	2
Jablonec n. N.	2	1	1	8	5	1	13	21
Janov nad Nisou	-	-	-	1	1	1	1	3
Jenišovice	-	-	-	-	1	1	1	4
Jílové u Držkova	-	-	-	-	1	-	1	2
Jiřetín pod Bukovou	-	-	-	-	-	-	-	1
Josefův Důl	1	-	-	1	1	-	1	2
Koberovy	-	-	-	-	1	-	2	3
Kořenov	-	2	-	1	1	-	5	3
Líšný	-	-	-	-	1	-	1	1
Loužnice	-	-	-	-	1	1	-	-
Lučany nad Nisou	-	-	-	2	1	1	1	3
Malá Skála	-	-	-	-	1	1	1	1
Maršovice	-	-	-	-	1	-	2	2
Nová Ves nad Nisou	-	-	-	1	1	-	1	2
Pěnčín	-	-	-	1	4	1	-	7
Plavy	-	-	-	-	1	-	1	1
Pulečský	-	-	-	-	-	-	-	-
Radčice	-	-	-	-	1	-	-	1
Rádlo	-	-	-	1	1	-	-	1
Rychnov u Jablonce n. N.	-	-	-	1	1	1	1	2
Skuhrov	-	-	-	-	1	-	1	2
Smržovka	-	-	-	1	1	-	2	4
Tanvald	1	-	-	-	1	2	3	4
Velké Hamry	-	-	-	1	2	-	2	4
Vlastiboř	-	-	-	-	1	1	1	1
Zásada	-	-	-	-	1	1	1	2
Zlatá Olešnice	-	-	-	-	2	-	2	-
Železný Brod	1	1	-	2	4	1	10	18
Celkem	5	5	1	26	42	13	59	108
Okres Liberec								
Bílá	-	-	-	1	4	-	-	-
Bílý Kostel nad Nisou	-	-	-	1	1	-	1	1
Bílý Potok	-	-	-	1	1	-	1	-

Bulovka	-	-	-	3	2	-	2	2
Cetenov	-	-	-	-	1	-	-	-
Černousy	-	-	-	1	1	-	-	1
Český Dub	1	2	-	3	1	1	1	3
Čtveřín	-	-	-	-	-	-	-	-
Dětrichov	-	-	-	1	1	-	-	1
Dlouhý Most	-	-	-	1	1	-	1	-
Dolní Řasnice	-	1	-	-	1	-	1	1
Frýdlant	1	2	-	3	1	1	4	6
Habartice	-	-	-	-	1	-	1	1
Hejnice	1	-	-	1	1	1	2	3
Heřmanice	-	-	-	-	1	-	-	-
Hlavice	-	-	-	1	1	-	1	2
Hodkovice nad Mohelkou	1	-	-	1	1	1	2	2
Horní Řasnice	-	-	-	1	1	-	-	1
Hrádek n. N.	-	-	-	2	1	1	5	6
Chotyně	-	-	-	-	1	-	1	1
Chrastava	1	2	-	3	1	1	3	4
Janův Důl	-	-	-	-	1	-	-	-
Jeřmanice	-	-	-	1	1	-	-	1
Jindřichovice p. Smrk.	-	-	-	1	1	-	1	1
Kobyly	-	-	-	-	1	-	1	-
Krásný Les	-	-	-	1	1	-	1	1
Kryštofovo Údolí	-	1	-	1	1	-	-	-
Křižany	-	-	-	2	2	-	1	2
Kunratice	-	-	-	1	1	-	1	1
Lázně Libverda	-	-	-	-	1	-	1	1
Lažany	-	-	-	-	1	-	-	-
Liberec	3	2	4	14	12	8	39	61
Mníšek	-	-	-	1	1	-	1	1
Nová Ves	-	-	-	1	1	-	-	1
Nové Město pod Smrkem	-	1	-	3	2	1	2	2
Oldřichov v Hájích	-	-	-	-	1	-	1	1
Osečná	-	-	-	1	2	-	1	1
Paceřice	-	-	-	-	1	-	-	-

Pěnčín	-	-	-	-	1	-	1	1
Pertoltice	-	-	-	1	1	-	-	1
Proseč pod Ještědem	-	-	-	-	1	-	1	2
Příšovice	-	-	-	1	1	-	1	1
Radimovice	-	-	-	-	1	1	-	1
Raspenava	-	-	-	1	1	1	2	3
Rynoltice	-	-	-	2	1	-	1	1
Soběslavice	-	-	-	-	1	-	-	1
Stráž nad Nisou	-	-	-	1	1	-	1	2
Světlá pod Ještědem	-	-	-	1	2	1	1	3
Svijanský Újezd	-	-	-	-	1	-	1	1
Svijany	-	-	-	-	1	-	-	1
Sychrov	-	-	-	-	-	-	-	-
Šimonovice	-	-	-	1	1	-	-	-
Višňová	-	-	-	2	2	-	1	2
Vlastibořice	-	-	-	1	1	-	1	-
Všelibice	-	-	-	-	2	-	-	-
Zdislava	-	-	-	1	1	-	-	1
Žďárek	-	-	-	-	1	-	-	-
Celkem	8	11	4	63	76	18	87	130
Okres Semily								
Bělá	-	-	-	1	1	-	-	2
Benecko	-	-	-	1	3	1	1	6
Benešov u Semil	-	-	-	-	1	-	1	2
Bozkov	-	-	-	1	1	-	2	2
Bradlecká Lhota	-	-	-	-	1	-	-	1
Bukovina u Čisté	-	-	-	-	1	-	1	2
Bystrá nad Jizerou	-	1	-	-	1	-	-	1
Čistá u Horek	-	-	-	1	1	-	1	1
Háje nad Jizerou	-	-	-	1	1	-	1	2
Harrachov	1	2	-	1	1	10	1	9
Holenice	-	-	-	-	-	-	-	-
Horka u Staré Paky	-	-	-	-	1	-	-	-
Horní Branná	-	1	-	1	2	1	2	1
Hrubá Skála	-	-	-	1	2	-	1	1

Chuchelna	-	-	-	1	1	1	1	1
Jablonec nad Jizerou	1	-	-	2	1	1	1	2
Jesenný	-	-	-	-	1	1	2	2
Jestřabí v Krkon.	-	-	-	3	3	-	2	-
Jilemnice	1	1	-	4	1	3	4	2
Kacanovy	-	-	-	-	1	1	-	1
Karlovice	-	-	-	1	1	1	1	5
Klokočí	-	-	-	-	1	-	-	-
Košťálov	-	-	-	1	2	1	1	3
Kruh	-	-	-	-	1	1	2	2
Ktová	-	-	-	-	1	-	-	-
Levínská Olešnice	-	-	-	1	1	-	-	-
Libštát	1	-	-	2	1	1	1	3
Lomnice nad Popelkou	1	1	1	4	1	1	4	4
Loučky	-	-	-	1	1	-	1	2
Martinice v Krkon.	-	-	-	-	1	-	1	1
Mírová pod Kozák.	-	-	-	-	4	-	1	4
Modřišice	-	-	-	-	1	-	-	-
Mříčná	-	-	-	1	1	1	2	1
Nová Ves nad Popel.	-	-	-	1	1	1	-	2
Ohrazenice	-	-	-	-	1	-	1	1
Olešnice	-	-	-	-	1	-	-	-
Paseky nad Jizerou	-	1	-	1	-	-	-	-
Peřimov	-	-	-	-	1	-	1	-
Poniklá	-	-	-	1	1	1	1	2
Přepeře	-	-	-	2	1	-	1	1
Příkrý	-	-	-	-	1	-	-	1
Radostná pod Kozák.	-	-	-	-	-	-	-	-
Rakousy	-	-	-	-	1	-	-	-
Rokytnice nad Jizerou	-	-	-	3	1	-	4	5
Roprachtice	-	-	-	1	-	-	1	1
Rovensko pod Troskami	-	1	-	2	1	-	1	1
Roztoky u Jilemnice	-	-	-	1	1	-	1	4
Roztoky u Semil	-	-	-	-	1	-	-	-

Semily	1	1	-	4	1	1	5	6
Slaná	-	-	-	-	1	-	-	3
Stružinec	-	-	-	-	1	-	2	1
Studenec	-	-	-	2	2	-	1	7
Svojek	-	-	-	1	1	-	-	-
Syřenov	-	-	-	-	1	-	-	1
Tatobity	-	-	-	1	1	-	1	2
Troskovice	-	-	-	-	-	-	-	1
Turnov	1	2	1	5	1	2	6	13
Veselá	-	-	-	-	2	1	1	-
Víchová nad Jizerou	-	-	-	-	1	-	2	1
Vítkovice	-	-	-	1	1	-	1	2
Všeň	-	-	-	1	1	-	1	3
Vyskeř	-	-	-	2	1	-	-	2
Vysoké nad Jizerou	-	1	-	2	1	1	5	8
Záhoří	-	-	-	-	1	-	3	5
Žernov	-	-	-	-	-	-	-	-
Celkem	7	12	2	60	71	32	74	136
Celkem kraj	25	35	9	176	244	80	249	463

Zdroj: Vlastní zpracování, Městská a obecní statistika

Příloha č. 6: Počet školských a vzdělávacích zařízení podle typu v obcích Libereckého kraje

Název obce	Typ školy						
	mateřské školy	základní školy	střední školy	střední odborná učiliště	školy speciální	základní umělecké školy	jazykové školy
Okres Česká Lípa							
Bezděž	-	-	-	-	-	-	-
Blatce	-	-	-	-	-	-	-
Blíževedly	1	-	-	-	-	-	-
Bohatice	-	-	-	-	-	-	-
Brniště	1	1	-	-	-	-	-
Cvikov	3	1	-	-	3	1	-
Častolovice	-	-	-	-	-	-	-
Česká Lípa	16	8	7	2	8	1	1
Doksy	3	2	1	-	1	1	-
Dubá	1	1	-	-	-	-	-
Dubnice	1	1	-	-	-	-	-
Hamr na Jezeře	-	-	-	-	-	-	-
Holany	1	1	-	-	-	-	-
Horní Libchava	1	1	-	-	-	-	-
Horní Police	1	1	-	-	-	-	-
Chlum	-	-	-	-	-	-	-
Chotovice	-	-	-	-	-	-	-
Jablonné v Podj.	2	1	-	-	2	1	-
Janovice v Podj.	-	-	-	-	-	-	-
Jestřebí	1	1	-	-	-	-	-
Kamenický Šenov	3	2	1	-	-	-	-
Kozly	-	-	-	-	-	-	-
Kravaře	1	1	-	-	-	-	-
Krompach	-	-	-	-	-	-	-
Kunratice u Cvikova	1	1	-	-	-	-	-
Kvítkov	1	-	-	-	-	-	-
Luka	-	-	-	-	-	-	-
Mařenice	-	-	-	-	-	-	-
Mimoň	3	2	1	-	1	1	-

Noviny p. Ralsk.	1	-	-	-	-	-	-
Nový Bor	6	3	2	1	2	1	-
Nový Oldřichov	1	1	-	-	-	-	-
Okna	1	1	-	-	-	-	-
Okrouhlá	1	1	-	-	-	-	-
Pertoltice p. Ralsk.	-	-	-	-	-	-	-
Polevsko	1	1	-	-	-	-	-
Provodín	1	-	-	-	-	-	-
Prysk	1	1	-	-	-	-	-
Radvanec	-	-	-	-	-	-	-
Ralsko	1	1	-	-	-	-	-
Skalice u Č. Lípy	2	1	-	-	-	-	-
Skalka u Doks	-	-	-	-	-	-	-
Sloup v Čechách	1	1	-	-	-	-	-
Slunečná	-	-	-	-	-	-	-
Sosnová	1	-	-	-	-	-	-
Stráž pod Ralskem	2	1	-	-	-	-	-
Stružnice	1	1	-	-	-	-	-
Stvolínky	-	-	-	-	-	-	-
Svojkov	-	-	-	-	-	-	-
Svor	1	1	-	-	-	-	-
Tachov	-	-	-	-	-	-	-
Tuhaň	-	-	-	-	-	-	-
Velenice	-	-	-	-	-	-	-
Velký Valtinov	-	-	-	-	-	-	-
Volfartice	1	1	-	-	-	-	-
Vrchovany	-	-	-	-	-	-	-
Zahrádky	1	1	-	-	-	-	-
Zákupy	1	1	-	-	-	-	-
Žandov	1	1	-	-	-	1	-
Ždírec	-	-	-	-	-	-	-
Celkem	67	43	12	3	17	7	1
Okres Jablonec nad Nisou							
Albrechtice v Jiz. h.	1	1	-	-	-	-	-
Bedřichov	-	-	-	-	-	-	-

Dalešice	-	-	-	-	-	-	-
Desná	2	1	-	-	1	-	-
Držkov	-	-	-	-	-	-	-
Frýdštejn	-	-	-	-	-	-	-
Jablonec n. N.	17	12	10	3	8	1	1
Janov nad Nisou	1	1	-	-	-	-	-
Jenišovice	1	1	-	-	-	-	-
Jílové u Držkova	-	-	-	-	-	-	-
Jiřetín pod Bukovou	-	-	-	-	-	-	-
Josefův Důl	1	1	-	-	-	-	-
Koberovy	1	1	-	-	-	-	-
Kořenov	1	1	-	-	-	-	-
Líšný	-	-	-	-	-	-	-
Loužnice	-	-	-	-	-	-	-
Lučany nad Nisou	1	1	-	-	-	-	-
Malá Skála	1	1	-	-	-	-	-
Maršovice	1	-	-	-	-	-	-
Nová Ves nad Nisou	1	1	-	-	-	-	-
Pěnčín	1	1	-	-	-	-	-
Plavy	1	1	-	-	-	-	-
Pulečný	-	-	-	-	-	-	-
Radčice	-	-	-	-	-	-	-
Rádlo	1	1	-	-	-	-	-
Rychnov u Jablonce n. N.	1	1	-	-	-	-	-
Skuhrov	1	1	-	-	-	-	-
Smržovka	1	1	-	-	-	-	-
Tanvald	3	2	2	-	1	1	-
Velké Hamry	2	2	-	-	-	-	-
Vlastiboř	-	-	-	-	-	-	-
Zásada	1	1	-	-	-	-	-
Zlatá Olešnice	1	1	-	-	-	-	-
Železný Brod	2	2	1	-	3	1	-
Celkem	44	36	13	3	13	3	1

Okres Liberec							
Bílá	1	-	-	-	-	-	-
Bílý Kostel nad Nisou	1	1	-	-	-	-	-
Bílý Potok	1	1	-	-	-	-	-
Bulovka	1	1	-	-	-	-	-
Cetenov	-	-	-	-	-	-	-
Černousy	-	-	-	-	-	-	-
Český Dub	1	1	-	-	-	1	-
Čtveřín	-	-	-	-	-	-	-
Dětrichov	1	1	-	-	-	-	-
Dlouhý Most	1	1	-	-	-	-	-
Dolní Řasnice	1	1	-	-	-	-	-
Frydlant	4	3	2	1	3	1	-
Habartice	1	1	-	-	-	-	-
Hejnice	3	1	-	1	-	-	-
Heřmanice	-	-	-	-	-	-	-
Hlavice	1	1	-	-	-	-	-
Hodkovice nad Mohel.	1	1	-	-	-	-	-
Horní Řasnice	-	-	-	-	-	-	-
Hrádek n. N.	5	3	-	-	1	-	-
Chotyně	1	1	-	-	-	-	-
Chrastava	4	2	-	-	-	-	-
Janův Důl	-	-	-	-	-	-	-
Jeřmanice	-	-	-	-	-	-	-
Jindřichovice p. Smrk.	1	1	-	-	-	-	-
Kobyly	-	1	-	-	-	-	-
Krásný Les	1	1	-	-	-	-	-
Kryštofovo Údolí	-	-	-	-	-	-	-
Křížany	1	1	-	-	-	-	-
Kunratice	1	1	-	-	-	-	-
Lázně Libverda	1	-	-	-	1	-	-
Lažany	-	-	-	-	-	-	-
Liberec	36	25	24	6	18	2	4
Mníšek	1	1	-	-	-	-	-
Nová Ves	1	1	-	-	-	-	-

Nové Město pod Smrkem	1	1	-	-	1	1	-
Oldřichov v Hájích	-	-	-	-	-	-	-
Osečná	1	1	-	-	-	-	-
Paceřice	1	-	-	-	-	-	-
Pěnčín	1	1	-	-	-	-	-
Pertoltice	-	-	-	-	-	-	-
Proseč pod Ještědem	-	-	-	-	-	-	-
Příšovice	1	1	-	-	-	-	-
Radimovice	-	-	-	-	-	-	-
Raspenava	1	1	-	-	2	-	-
Rynoltice	1	1	-	-	-	-	-
Soběslavice	-	-	-	-	-	-	-
Stráž nad Nisou	1	1	-	-	-	-	-
Světlá pod Ještědem	1	1	-	-	-	-	-
Svijanský Újezd	1	1	-	-	-	-	-
Svijany	-	-	-	-	-	-	-
Sychrov	-	1	-	-	2	-	-
Šimonovice	-	-	-	-	-	-	-
Višňová	1	1	-	-	-	-	-
Vlastibořice	-	-	-	-	-	-	-
Všelibice	-	-	-	-	-	-	-
Zdislava	-	-	-	-	-	-	-
Žďárek	-	-	-	-	-	-	-
Celkem	82	63	26	8	28	5	4
Okres Semily							
Bělá	-	-	-	-	-	-	-
Benecko	1	2	-	-	-	-	-
Benešov u Semil	1	1	-	-	1	-	-
Bozkov	1	1	-	-	-	-	-
Bradlecká Lhota	-	-	-	-	-	-	-
Bukovina u Čisté	-	-	-	-	-	-	-
Bystrá nad Jizerou	-	-	-	-	-	-	-
Čistá u Horek	1	1	-	-	-	-	-
Háje nad Jizerou	1	1	-	-	-	-	-

Harrachov	1	1	-	-	2	-	-
Holenice	-	-	-	-	-	-	-
Horka u Staré Paky	-	-	-	-	-	-	-
Horní Branná	2	1	-	-	-	-	-
Hrubá Skála	1	1	-	-	-	-	-
Chuchelna	1	1	-	-	-	-	-
Jablonec nad Jizerou	1	1	-	-	-	1	-
Jesenný	1	1	-	-	-	-	-
Jestřabí v Krkon.	-	-	-	-	-	-	-
Jilemnice	3	2	2	-	5	1	-
Kacanovy	-	-	-	-	-	-	-
Karlovice	-	-	-	-	-	-	-
Klokočí	-	-	-	-	-	-	-
Košťálov	1	1	-	-	-	-	-
Kruh	1	1	-	-	-	-	-
Ktová	-	-	-	-	-	-	-
Levínská Olešnice	1	-	-	-	-	-	-
Libštát	1	1	-	-	-	-	-
Lomnice nad Popelkou	3	1	1	1	5	1	-
Loučky	-	-	-	-	-	-	-
Martinice v Krkon.	1	1	-	-	-	-	-
Mírová pod Kozák.	1	1	-	-	-	-	-
Modřišice	-	-	-	-	-	-	-
Mříčná	1	1	-	-	-	-	-
Nová Ves nad Popel.	1	1	-	-	-	-	-
Ohrazenice	1	1	-	-	-	-	-
Olešnice	1	-	-	-	-	-	-
Paseky nad Jizerou	1	-	-	-	-	-	-
Peřimov	-	-	-	-	-	-	-
Poniklá	1	1	-	-	-	-	-
Přepeře	1	1	-	-	-	-	-
Příkrý	-	-	-	-	-	-	-
Radostná pod Kozák.	-	-	-	-	-	-	-
Rakousy	-	-	-	-	-	-	-
Rokytnice nad Jizerou	2	2	-	-	2	-	-

Roprachtice	-	-	-	-	-	-	-
Rovensko pod Troskami	1	1	-	-	-	-	-
Roztoky u Jilemnice	1	1	-	-	-	-	-
Roztoky u Semil	-	-	-	-	-	-	-
Semily	4	3	2	1	4	1	-
Slaná	1	1	-	-	-	-	-
Stružinec	1	1	-	-	-	-	-
Studenec	2	1	-	-	-	-	-
Svojeck	1	-	-	-	-	-	-
Syřenov	-	-	-	-	-	-	-
Tatobity	1	1	-	-	-	-	-
Troskovice	-	-	-	-	-	-	-
Turnov	8	4	6	1	7	1	-
Veselá	-	-	-	-	-	-	-
Výchová nad Jizerou	1	1	-	-	-	-	-
Vítkovice	1	1	-	-	-	-	-
Všeň	1	1	-	-	-	-	-
Vyskeř	-	-	-	-	-	-	-
Vysoké nad Jizerou	1	1	1	1	-	-	-
Záhoří	1	-	-	-	-	-	-
Žernov	-	-	-	-	-	-	-
Celkem	58	44	12	4	26	5	0
Celkem kraj	251	186	63	18	84	20	6

Zdroj: Vlastní zpracování, Městská a obecní statistika

Pozn.: Střední školy zahrnují střední odborné školy, gymnázia, vyšší odborné školy a vysoké školy.

Příloha č. 7: Zdravotní střediska a zařízení sociálního zabezpečení v obcích Libereckého kraje

[illegible]

Mařenice	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Mimoň	1		1	1	2	11	-	1	-	1	-
Noviny pod Ralsk.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nový Bor	2	-	7	3	4	20	-	1	-	-	-
Nový Oldřichov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Okna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Okrouhlá	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pertoltice p. Ralsk.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Polevsko	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Provoďín	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Prysk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Radvanec	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ralsko	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skalice u Č. Lípy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skalka u Doks	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sloup v Čechách	-	-	1	1	-	1	-	-	-	1	-
Slunečná	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sosnová	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stráž pod Ralskem	2	-	3	1	1	19	-	-	-	-	-
Stružnice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stvolínky	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Svojkov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Svor	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Tachov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuhaň	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Velenice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Velký Valtínov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Volfartice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vrchovany	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zahrádky	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Zákupy	-	-	1	1	1	6	-	1	-	1	-
Žandov	1	-	1	1	1	2	-	-	-	-	-
Ždírec	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Celkem	12	2	40	24	27	203	4	8	1	4	4

[illegible]

Železný Brod	2	-	4	2	2	20	-	1	-	-	-
Celkem	5	2	48	29	23	160	3	12	1	2	1
Okres Liberec											
Bílá	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bílý Kostel nad Nisou	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bílý Potok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bulovka	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Cetenov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Černousy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Český Dub	1	-	3	2	1	3	-	1	-	1	-
Čtveřín	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dětrichov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dlouhý Most	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-
Dolní Řasnice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Frýdlant	-	1	6	3	4	13	-	-	-		1
Habartice	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Hejnice	-	-	2	1	1	1	-	-	-	-	-
Heřmanice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hlavice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hodkovice nad Mohel.	-	-	2	1	1	1	1	-	-	-	-
Horní Řasnice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hrádek n. N.	-	-	4	2	2	6	-	2	-	-	-
Chotyně	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Chrastava	-	-	4	2	1	5	2	1	1	-	-
Janův Důl	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jeřmanice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jindřichovice p. Smrk.	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Kobyly	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Krásný Les	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kryštofovo Údolí	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Křižany	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-
Kunratice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lázně Libverda	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Lažany	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Liberec	8	1	55	25	27	206	4	5	-	2	1

[illegible]

[illegible]

Radostná pod Kozák.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rakousy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rokytnice nad Jizerou	-	-	1	1	1	5	-	1	-	1	-
Roprachtice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rovensko pod Troskami	-	-	1	1	1	3	-	1	-	-	-
Roztoky u Jilemnice	-	-	1	1	-	1	-	1	-	-	-
Roztoky u Semil	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Semily	-	1	6	2	3	34	1	1	1	-	1
Slaná	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stružinec	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Studenec	-	-	2	1	1	2	-	1	-	-	-
Svojeck	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Syřenov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tatobity	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Troskovice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Turnov	-	1	12	6	5	50	-	2	1	1	-
Veselá	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Víchová nad Jizerou	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-
Vítkovice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Všeň	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vyskeř	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Vysoké nad Jizerou	-	-	1	-	1	4	-	1	1	-	-
Záhoří	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Žernov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Celkem	3	3	43	24	18	159	5	18	3	2	1
Celkem kraj	31	9	228	123	110	772	20	50	6	12	8

Zdroj: Vlastní zpracování, Městská a obecní statistika

Pozn.: Ostatní zařízení zahrnují samostatné ordinace praktického lékaře - stomatologa, samostatné ordinace praktického lékaře - gynekologa (včetně detašovaných pracovišť), samostatné ordinace lékaře specialisty (včetně detašovaných pracovišť), ostatní samostatná zařízení (včetně detašovaných pracovišť), střediska záchranné služby a rychlou zdravotnickou pomoc, transfusní stanice, okresní zdravotní ústavy a detašovaná pracoviště nemocnice.